

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

APRIL 3 • 97

Evakueringen av Eremitagets samling

Falskmyntning på Johan III:s tid

Riksgäldskontorets polletter

Ny medalj från SNF

SNF:s vårauktion

Pris 20 kr

FriMynt 97

med

ANTIK & SAMLARMÄSSA

26 - 27 april 1997 kl 11.00 - 17.00

*100-talet utställare samlas i
Idrottens Hus, Helsingborg*

**Böcker, antikviteter, möbler,
gamla ting, mynt, frimärken, ur
smycken, porslin, vykort mm**

*Helsingborgsutställningar
Leif E Nilsson AB*

**Bogesundsgatan 28
256 55 Helsingborg**

Tel 042-29 25 60, Telefax 042-29 78 55

MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96

Box 19507

S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmansgatan (uppgång Handelshögskolan)

☎ 08-673 34 23

*Svenska och utländska mynt, sedlar och
ordnar i stor sortering.*

Öppet: vard. 11-18, lörd. 10-14

Bli medlem i

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Årsavgiften är 200 kr.

Som medlem får Du SNT
automatiskt

Du kan också enbart prenumerera på tidningen
Det kostar endast 150:- per år.

A'DOFF GRUPPEN AB®

Konsulter i ekonomistyrning

A'doff Gruppen erbjuder konsultativt stöd
till företag och offentlig sektor.

Vi har stor erfarenhet av att arbeta i projekt-
form inom följande arbetsområden:

- Verksamhetsutveckling
- Finansiering och likviditetsstyrning
- Budgetering och redovisning
- Ekonomisystem
- Bokslut och årsredovisning
- Dagligt konsultstöd för ekonomiadmi-
nistration i Agresso, Cosmos mfl system
- Revision via A'doff Revision

A'doff Gruppen AB

Telefon: 08-32 87 03

Telefax: 08-30 87 16

Besöksadress: Dannemoragatan 20

Postadress: Box 23077

104 35 Stockholm

SVENSK

NUMISMATISK TIDSKRIFT

har en upplaga på 1.400 ex.

Ca 1/10 av dessa når utanför Sveriges gränser
– Norden, Europa, USA.

Tidningen kommer ut med 8 nr per år:
första veckan i
februari – maj, september – december.

Våra annonspriser är jämförelsevis låga.
För annonsering kontakta Frédéric Elfver,
tel 08-777 68 12 (kvällstid och helger).

Prisexempel:

1/1 sida (151 × 214 mm)	1.800:-
2:a omslagssidan	2.200:-
4:e omslagssidan	2.500:-
1/2 sida (151 × 105 mm)	1.000:-
1/4 sida (72 × 105 mm)	500:-
1/6 sida (47 × 105 mm)	350:-
1/12 sida (47 × 50 mm)	175:-

Sista materialdag: Den 1:a i månaden före utgivning.
Heloriginal eller manus och gärna skiss
sändes till Frédéric Elfver efter överenskommelse.

*Annonser som ej är förenliga med
SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.*

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningen:

Banérgatan 17 nb
115 22 Stockholm
Tel 08-667 55 98

onsdag – torsdag kl 10.00 – 13.00

Fax 08-667 07 71

E-post: snf@wineasy.se

Postgiro 15 00 07-3
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken

Redaktionen:

Kungl. Myntkabinettet
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-783 94 00
Fax 08-411 22 14

Ansvarig utgivare:

Ian Wiséhn

Huvudredaktör och layout:

Monica Golabiewski Lannby

Manuskriptgranskare:

Lars O. Lagerqvist
Även tel 0152-200 79

Annonser och auktionskalender:

Frédéric Elfver
Tel 08-777 68 12
(kvällstid och helger)

Föreningens auktioner:

Jan Karlsson
Tel/Fax 018-54 83 42
Mobil 010-279 09 86
Mincall 0749-10 09 56

Prenumerationer:

Pris 150 kr/år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt

Tryck:

Masterprint
Sätteri & Tryckeri AB

ISSN 0283-071X

SNFs program våren 1997

Föreningslokalerna är öppna för medlemmar – gärna med sällskap – en torsdagskväll i månaden. Dörrarna öppnas kl 18.30.

- 3 april Föreningsmöte. Tema: polletter.
17 april Årsmöte! Föreningens årsmöte i Kungl. Myntkabinettets hörsal, Slottsbacken 6, kl. 18.00. Dessförinnan, kl. 17.30, förevisning av Numismatiska forskningsgruppens lokaler på samma adress. Kl. 18.30 middag i KMK:s restaurang *Myntkrogen*. Pris 180 kr. Anmälan till SNF:s kansli senast 16 april 1997. Betalning sker i samband med middagen.

Om ej annat anges hålls mötena kl 18.30 på Banérgatan 17 nb. Tag buss nr 44 eller 54 eller T-bana till Karlaplan.

Nytt jubileumsmünt

På sid 69 erbjuds SNFs medlemmar att beställa jubileumsmüntet *Kalmarunionen 1397-1997*.

SNFs kansli

Besöksstid 10.30-13.00 onsdag och torsdag.

Stängt: Midsommar – 1 september samt jul- och nyårshelgerna.

Kungl. Myntkabinettet

öppnar för allmänheten den 12 juni. Invigning sker den 11 juni.

Innehåll SNT 3 • 97

Sid

Evakueringen av Eremitagets numismatiska samling 1941	60
Några anteckningar kring ett föredrag i Göteborgs numismatiska förening 1948	63
Pollett från Stockholms Nya Kypareförening	66
Falskmyntning på Johan III:s tid	67
Politiskt mynt för ung drottning	69
Kalmarunionen 1397-1997. Nya jubileumsmünt	69
Kort om numismatikens historia	70
Riksgäldskontorets polletter – diskussioner och beslut 1798-1799	73
Ett halvt öre underskriften	75
Nytt om böcker – recensioner	76
Nya sedlar	77
Ny medalj	78
Auktioner & Mässor	79

Omslag

Många anser att privatbankssedlarna hör till våra vackraste sedlar. Till dessa måste man räkna Christinhamns Enskilda Banks 10-kronorssedel från 1884. Den är tryckt hos Bradbury, Wilkinson & Co Ltd i London. De engelska tryckerierna kunde erbjuda modernare sedelmotiv m.m.

Som viktiga motiv på sedeln märks porträttet av drottning Kristina och en kraftfull örn. Det var under Kristinas regering som Kristinehamn 1642 erhöll stadsprivilegier. Örnen finns i Värmlands landskapsvapen, även om just denna lika väl kunde ha funnits på en amerikansk sedel. Överst finns symboler för handel samt stadens vapen – ett segelfartyg.

Om detta fartyg står det i 1642 års privilegiebrev: "en bojort med sine full segell, gående uthi brusande sjö vägen". Motivet syftar på stadens roll som skeppningsort för trafiken mellan Bergslagen och Väneren. Foto: KMK.

Evakueringen av Eremitagets numismatiska samling 1941

Av Ian Wiséhn

Eremitagets mynt- och medaljsamling hör till de största i världen. I olika artiklar nämns den fantastiska siffran 900.000 numismatiska föremål. Det fordras stor ordning och reda för att kunna hantera dessa mängder med värdefulla mynt, sedlar, polletter, medaljer och ordnar.

Vi som nyligen genomfört arbetet med flyttningen av Kungl. Myntkabinettet under ordnade former maj-juli 1996 skickar en tanke till de problem som mötte Eremitagets ledning när man under krigstid skulle evakuera hela Eremitagets samlingar på ca 2,5 miljoner föremål på mycket kort tid.

Tyskarnas invasion av Sovjetunionen – Operation Barbarossa – inleddes kl. 03.30 på morgonen den 22 juni 1941. Nyheten om invasionen nådde Eremitagets ledning vid lunchtid den 23 juni. Salarna tömdes snabbt på besökare och museet stängdes. De föremålsansvariga intendenterna kallades omedelbart till ett möte, varefter man beslutade om evakuering av samlingarna. Trots att anfallet mot Sovjetunionen kom som en överraskning, hade man, liksom annorstädes i Europa, förberett evakuering, förtecknat föremål efter prioriteringsgrad och införskaffat packningsmaterial. Även i myntkabinettet i Stockholm hade man liknande planläggning. Denna gäller även i dag. Man måste emellertid konstatera, trots planeringen, att evakueringen av museets mer än 2,5 miljoner föremål, även under normala omständigheter, borde vålla stora problem.

Redan ett par timmar efter stängningen beordrade Iosif Orbeli, som var Eremitagets chef, att museets fyrtio mest värdefulla föremål skulle föras ned i källaren. Det visade sig vara en riktig åtgärd. Den första tyska flygattacken mot Leningrad kom 24 timmar efter krigsförklaringen. Många anställda placerades på Eremitagets tak för att kunna släcka bränder.

Packningen skedde dygnet runt. Arbetet leddes av intendenterna, men utfördes av bla konstudenten från universitetet i Leningrad. Till tavlor användes cylindrar. Mellan tju-

go och sextio tavlor rullades på var och en av dessa cylindrar. Kvar i museisalarna gapade endast tomma tavelramar. De täcktes med oljetyg och packades ned i långa kistliknande lådor. Andra lådor innehöll koptiska textilier, skytiskt och hellenistiskt guld, juveler från 1700-talet, snusdosor, medeltida tyska ölkrukor osv. Specialister från porslinsfabriken Lomonosov packade tusentals serviser och andra porslinsföremål. För att förhindra skador på grund av skakningar fylldes de grekiska vaserna med smulad kork innan de lades i trälådor. De fyllda lådorna bars av sovjetiska sjömän ned till entréhallen eller till museets källare. Utanför museet väntade lastbilar för vidare transport till järnvägsstationen.

Det första tåget med tjugotvå vagnar lämnade Leningrad 1 juli. I vagnarna fanns nästan en halv miljon föremål. Fem dagar senare anlände tåget till den sibiriska staden Sverdlovsk. Där fördelades föremålen mellan en fd katolsk kyrka, Ateismuseet och det lokala konstmuseet.

I Leningrad fortsatte packningen. Ett andra tåg med vagnar lämnade staden 20 juli. Denna gång innehöll vagnarna sjuhundra tusen föremål. En tredje omgång förbereddes, men i augusti hade man fått slut på packningsmaterial. Nu användes tsar Nikolaus II:s uniformer och kejsarinnan Alexandras balklänningar som packmaterial. De som packade föremålen stördes också av att många anhöriga redan fanns vid fronten och att den tyska armén närmade sig Leningrad. Den 4 september började tyska kanoner bombardera staden – och detta skulle fortsätta under 900 dagar. Frontlinjen låg då endast ett par mil från Eremitaget. Allt som fanns kvar i utställningssalarna fördes ner i museets källarvåning. Man kunde däremot inte flytta på de enorma malakiturnorna, paneler, mosaikgolvg. m. m.

Den 20 augusti 1941 hade ytterligare tre tåg lämnat Leningrad. Hela tiden närmade sig den tyska armén som samtidigt planerade att omringa och avstånga staden från yttervärlden. Tyskarna var också beredda på

att ta hand om alla värdefulla historiska föremål som förvarades i Eremitaget. Med bland de invaderande styrkorna fanns von Kunsbergs Andra Specialbataljon. Deras uppdrag var att samla konst och antikviteter – helst med tyskt ursprung – och nedmontera hela inredningar i palats och herrgårdar utefter marschvägen. De hade också läst på om vad som kunde påträffas i Eremitaget. Allt skulle sedan skickas hem för att pryda Görings och andra nazistledares hem samt alla de nya tyska museer som Albert Speer planerade.

Som sista tåg, med tjugo vagnar, innan Leningrad helt inringades, avgick ett sprängfyllt tågset den 8 november 1941. Färden ut ur staden skedde mitt under en flygattack. En dryg månad senare anlände tåget till Tomsk. Temperaturen låg på -55° . Då det inte fanns någon lämplig förvaringsplats i staden fortsatte tåget till Novosibirsk. De intendenterna från Eremitaget som följde med på dessa färder led svårt. Flera frös eller svalt ihjäl.

Leningrad skulle nu förbli isolerat och inringat fram till 27 januari 1944.

Mynten till Sibirien

Packningen av de numismatiska samlingarna leddes av myntkabinettets chef Alexej Bykov. Arbetet inleddes med att stora packlådor drogs in till både utställningen och mynt- och medaljmagasinet. Nu började man nedpacka allt som var utställt i de många vackra montrarna. Samtidigt inleddes packningen av alla hundratusentals mynt som förvarades i myntskåp. De numismatiska experterna kunde inte klara av att packa allt själva. Som hjälp fick de museiguider och salsvakter. Det var första gången som dessa personer fått röra föremålen samt fått komma in "bakom kulisserna". Säkert upplevdes det som märkligt för dessa guider, som genomfört tusentals guidningar av myntutställningen, att plötsligt och under mycket speciella former få komma innanför detta numismatiska sanctum. Men nu var de där och de skulle förbli där under sex dagar och nätter. Så lång tid tog pack-

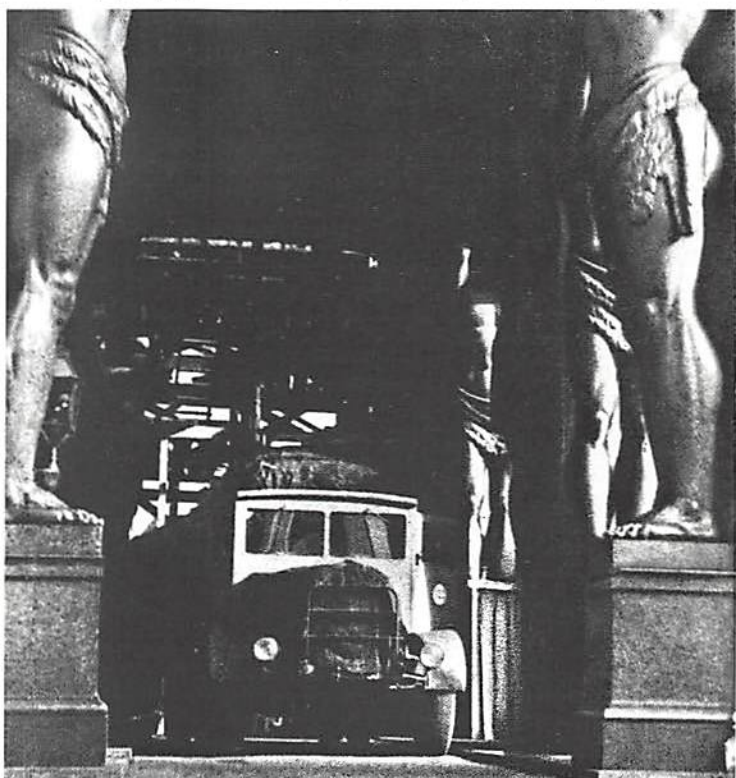
*Eremitagets anställda fick arbeta dag och natt med packningen av museets samlingar. Här nedpackas porslin, glas och bronsföremål. Reprofotografi ur *The Ordeal of the Hermitage* av Varshavsky & Rest.*

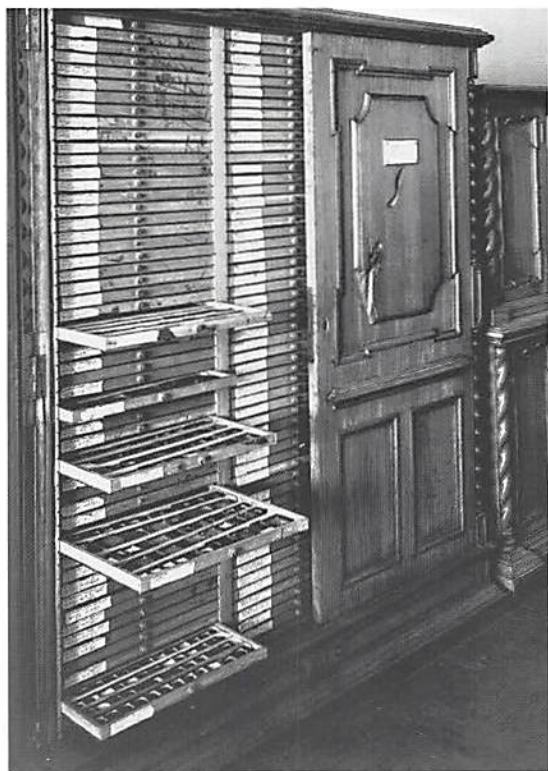
*Lastbilar fyllda med Eremitagets samlingar lämnar museets port mot Khalturingatan. Resans första mål var järnvägsstationen i Leningrad för vidare transport mot det fjärran Sibirien. Reprofotografi ur *The Ordeal of the Hermitage* av Varshavsky & Rest.*

ningen, vilket måste anses som mycket snabbt.

Man tog ut alla myntbrickor ur myntskåpen av trä. Brickorna var klädda med sammet. Varje bricka avprickades av Bykov själv. Det var han som ansvarade för samlingen och som skulle få stå till svars om något saknades. Noggranna anteckningar fördes över bricknummer, inventarienummer, skåpnummer osv. Allt infördes på en lång evakueringslista.

De numismatiska experterna invirade många rara mynt med silkespapper samt försökte med långa, snurrade silkespapper separera de långa raderna med guld-, silver-, brons- och kopparmynt från varandra. Varje bricka virades med bomullstyg för att därefter läggas in i

Myntskåp i Eremitagets myntkabinett. Notera krigsskadorna på skåpdörrarna.

Reprofotografi ur *The Ordeal of the Hermitage* av Varshavskij & Rest.

kuvert av styvt papper. På kuverten gjordes anteckningar om innehållet. Kuverten lades in i lådorna som de sovjetiska sjömännen sedan bar bort. Bykov och hans experter följde med samlingen till Sibirien. De led svårt och fick inte återvända förrän efter kriget. Till en början höll man på att svälta ihjäl; den lokala byråkratin hade nämligen inte fått några order om livsmedelsransoner för den medföljande personalen. En slump gjorde att Molotov passerade evakueringsorten; särskilt blödigg var han väl inte men gav i alla fall order om att museifolket skulle få mat!

En numismatiker som inte följde med samlingen var Ivan Georgevich Spasskij (1904-1990), som istället tjänade som soldat i den sovjetiska armén 1940-1946. Han var placerad vid den sk norra fronten. Han blev sårad och dekorerad.

Vid återkomsten mötte en personlig order från Stalin om att museet skulle öppnas inom tre månader (vilket dock inte gällde myntutställningen). En tillfällig utställning hade f.ö. ägt rum redan 1944. Bykov berättade vid sitt besök i Sverige hur han ar-

betade nästan dygnet runt och bara unnade sig en kort slummer på en soffa. En natt vaknade han alldeles våt på ryggen – fönstret hade blåst upp, regnet strömmade in och på skrivbordet satt en jättestor råtta i färd med att gnaga sig in i hans portfölj, i vilken det låg bröd till morgonmålet...

Det skulle ta många år innan man återigen fick upp en permanent numismatisk utställning i Eremitaget. När Ernst Nathorst-Böös besökte detta museum 1955 höll man fortfarande på med förberedelserna till en ny utställning.

Not: Författaren tackar Lars O. Lagerqvist som vänligen lämnat muntliga uppgifter.

En rysk granat har gått rakt igenom myntutställningens tak. Det var i den här salen som en stor del av packningen av mynten skedde i juni 1941.

Reprofotografi ur *The Ordeal of the Hermitage* av Varshavskij & Rest.

Litteratur

Andrew, J.P., A Numismatic jaunt in Leningrad. *Coin & Medal News*, June 1986, s. 24-25.

Nicholas, L.H., *The Rape of Europa. The Fate of Europe's Treasures in the Third Reich and the Second World War*. London 1994.

Piotrovskij, B., *The Hermitage. Its History and Collections*. London 1982.

Spasskij, I.G., Numismatic Research in Russia, the Ukraine, and Byelorussia in the Period 1917-1967. *The Numismatic Chronicle*, vol XII, London 1972.

Varshavskij, S. & Rest, B., *The Ordeal of the Hermitage. The Siege of Leningrad 1941-1944*. New York 1985.

Wischn, I., Eremitagets myntsamling före revolutionen. *Myntkontakt - Svensk Numismatisk Tidskrift* 1983 nr 7, s. 164-165.

Några anteckningar kring ett föredrag i Göteborgs numismatiska förening 1948

Av Sonny Serrestam

T. G. Appelgren: Erik XIV:s och Johan III:s kröningsmynt och den högst märkvärdiga historien om fyndet av en dubbeldaler med Johan III:s och Erik XIV:s bild. Personhistoriska anteckningar om Sven Svensson.

Den bekante storsamlaren av mynt, Gustav W. Andersson (1891-1968), Göteborg, höll den 22 november 1948 ett föredrag i Göteborgs numismatiska förening med titeln *Svenska kungliga personers krönings-, bröllops- och begravningsmynt*. Manuskriftet var författat av dåvarande mynthandlaren T. G. Appelgren (1872-1950). Det omfattar regenterna från Sten Sture d.y. till Gustav II Adolf på tretio handskrivna sidor. Anledningen till föredraget var Anderssons nyförvärv – en daler utan år, med Erik XIV på ena sidan och Gustav Vasa på den andra.* Detta mynt ville Andersson gärna visa upp för intresserade medlemmar i föreningen. Appelgren föreslog, att visningen skulle ske i samband med ett kåserande föredrag. Det kom inte enbart att handla om mynten, utan också om några numismatiker och myntsamlare som hade förmånen att äga några av rariteterna inom detta område. En av dessa var Sven Svensson, en samlarlegend redan under sin levnad och en person som Appelgren kände väl, inte minst från sina auktioner på 1910- och 20-talen i Stockholm.

Här nedan återges två avsnitt såsom Appelgren nedtecknade dem 1948.

Erik XIV. Mynt från hans regering, som torde ha präglats för att i samband med *kröningen* utdelas som gåvor till förnämligt folk är:

1) daler 1561, slagen till två dalers vikt med stamper, som använts till samma års endaler.

2) daler utan årtal, där ena sidan är slagen med en till 1561-års vanliga daler använd åtsidestamp och den andra med en åtsidestamp till Gustav Vasas daler 1559.

Båda sidorna till nr 1 och Erikssidan till nr 2 har i prägel en stil, som visar sig tidigast 1560 och då som inslag i andra stilar. Den kännetecknas bland annat av

lejon d (se 1933 års beskrivning av Gustav Vasas mynt, sid 137) och av ett i omskrifter förekommande S utan tvärstaplar i ändarna. Ännu på en del mynt av 1562 och på några få av 1563 förekommer denna stil. Ett för den utmärkande kännetecknen är bland annat även det både för bokstav och för siffrorna 2 använda Z med den lutande mellanstapeln bredare än de horisontella staplarna (ett liggande antiqua – N på typografspråket). Om av tvådalern 1561 finnes något mera exemplar än Antelliska samlingens är obekant. Av endalern med Eriks och Gustav Vasas bilder är 2 ex. kända, ett dåligt i nämnda samling och det som visas här (Anderssons nyförvärvade ex. förf. anm).

Jämte den högtidliga utdelningen av dyrbara mynt har vid Erik XIV:s kröning troligen även mindre dyrbara mynt präglats och dessa för att utkastas bland folket (se Brenner, uppl. 1731, sid 74, nr 2, fräns. med spira nedfallande på jordglob).

Även vid olika tillfällen efter kröningen kunde Erik haft anledning att bortskänka mynt med ovanlig prägel och relativt stort metallvärde. Sådana efter 1561 slagna mynt är:

- 1) Mynt lika med kröningsmyntet nr 2 men slaget till två dalers vikt och med en ny stil i erikssidans prägel, en stil, som med sitt framträdande för första gången år 1562 bevisar att typen med denna stil på sin ena sida är slagen *tidigast det året*. Av vad anledning är okänt. Två ex. är därav kända: Kungl. Myntkabinetets och det som fanns i Bruuns samling (hans katalog pl. XI, 425). Utmärkande kännetecknen för den nya stilen är bland annat ett Z med den lutande mellanstapeln smal och de horisontella staplarna breda. Mellanstapeln får med tiden en liten böjning på mitten (NM XXI, sid. 72).

- 2) Guldmynnet av 1568, kallat ungersk gyllen, troligen slaget i anledning av konungens bröllop samma år (se SNT nr 4, 1994 sid 92-95, förf. anm).

En ny myntstils plötsliga framkomst uppväcker hos den även för personhistoria intresserade myntvännen begäret att söka efter namn: Vad hette i förevarande fall den myntgravör eller, med dåtida benämning på sysslan, den "isen-snidare", som kom i tjänst år 1562? Myntränskaperna från den tiden ger ingen upplysning härom, men svaret på frågan hämtades ur den givande källa för forskning efter namn och händel-

Sven Svensson (1855-1928), tobakshandlare, samlare, donator.

Plakett utförd av Sven Kulle och utgiven av SNF 1929. Foto N. Lagergren.

ser i sökta sammanhang som Stockholms stads "tänkeböcker" är.

Isensnidaren Michel Hohenawers namn i detta sammanhang är ett klart belägg för att det var han, som kom i tjänst 1562 och att det är hans stil som visar sig det året för första gången och som sedan förekommer oavbrutet på alla svenska mynt under en lång tid. Den berömda mynt- och medaljgravör med samma namn, som var i tyskromerske kejsarens tjänst under 1530- och 1540-talen och som dog omkr. 1558, kan ha varit Hohenawers fader.

Johan III. För användning som belöningar och gåvor slog denne konung vid olika tillfällen mynt med vacker och sär egen prägel, men bland dessa känna vi blott en enda typ, om vilken med stor sannolikhet kan sägas, att den varit ett kröningsmynt. Denna typ är nämligen liksom Erik XIV:s kröningsmynt med bilderna av honom och fadern ett "tvåkonungsmynt" med den skillnaden, att här har åtsidestampen till en eriksdaler från något av de senare åren sammankopplats med åtsidestampen till en Johansdaler av årgång 1569. Två ex. av denna typ, båda av två dalers vikt, är kända, nämligen Kungl. myntkabinetets och det som framl. prostén Olof Hall-

teter köps de närmaste åren, främst på svenska auktioner, för att 1917-1918 resultera i förvärven av Martin Anderssons kopparmyntsamling samt R. Fryklövs och A. Lagermans samlingar. Det mest betydande köpet var dock andra delen av Bruuns samling, som ej blev såld 1914 på grund av krigsutbrottet. Denna del, som omfattade regenterna från Kristina till Oskar II, köpte Berghman privat av Bruun 1918, enligt anteckning av Gunnar Ekström för 63.000 kr. Med detta köp blev denna hans andra myntsamling lika förnämlig som hans första. Man kan säga, att Berghmans storslagna myntsamlarkarriär avslutas 1921 när han säljer denna till J. Schulman i Amsterdam för 130.000 kr, vilken i sin tur säljer större delen till V. Brand i Chicago – enligt Ekström för ca 200.000 kr. En stor del av dessa mynt köptes mellan 1941-1950 tillbaka till Sverige genom G. Ekström. Dessa har efter hans död 1969 sålts genom B. Ahlströms auktioner under åren 1975-1987, för att gå nya öden till mötes.

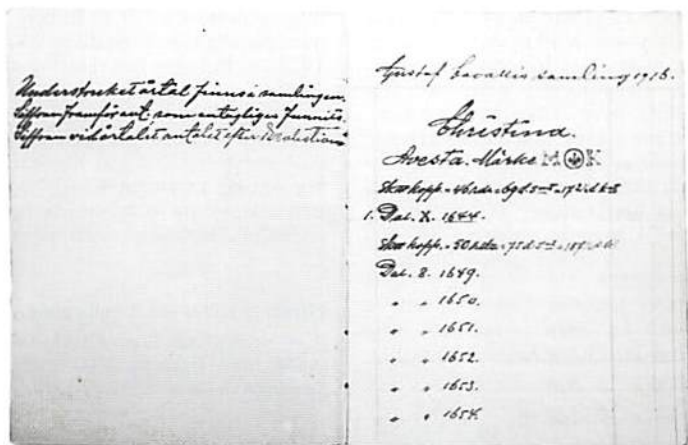
*Olof Hallborg (1815-1901),
kontraktsprost, Thorstuna*

Är kanske mest känd som medförfattare till beskrivningen över Gustav II Adolfs och Kristinas kopparmynt (NM VIII 1883). Hans samling av svenska kopparmynt, sedelmynt och spelpenningar såldes genom tryckt katalog nr 106 hos Bukowski i Stockholm 1897. Katalogens 1183 nr inbringade 4.814 kr. De största köparna var G. Cavalli och H. Pripp, som genom sina ombud köpte nästan halva auktionen i kronor räknat.

*Sven Svensson (1855-1928),
tobakshandlare, samlare mm,
Stockholm*

Storsamlare av mynt blev Svensson först vid 58 års ålder, då I. Berghmans samling på ca 4000 mynt, varav drygt 400 i guld, förvärvades för ett belopp som idag motsvarar över 4 miljoner kronor. I vår tid ett högst moderat pris med tanke på alla rariteter som där fanns. Denna förökade han ständigt på auktioner, både i Sverige och utlandet ända fram till sin död. Samlingen med över 30.000 originalföremål anses vara den största och värdefullaste som någonsin funnits i enskild ägo i Sverige.

Mindre bekant torde vara att Svensson 1916 hade planer på att köpa Gustav Cavallis "elitsamling"

Två sidor ur Sven Svenssons förteckning över Gustav Cavallis samling av plåtmynt, som Svensson hade planer på att köpa 1916. Foto A. Heinsonen.

Kröningsdaler utan årtal, där ena sidan är präglad med en åtsidestamp till Erik XIV:s daler 1561 och den andra med en åtsidestamp till Gustav Vasas daler av typen 1559. Exemplet förvärvat från Tyskland 1948 av Gustav W. Andersson. Det har gjorts gällande att sidan med Erik XIV:s bild endast finns kopplad till den reguljära dalermyntningen 1562. Med det här avbildade exemplaret bevisas motsatsen av det faktum att Eriksidan är stampidentisk med nr 203 i auktionskatalogen "Coins of Sweden", Zürich 1989. Foto I. Krantz.

Den av Appelgren nämnda dubbeldalern Johan III/Erik XIV som prosten Hallborg fann vid grävningar i prästgårdens trädgård i Thorstuna. Myntet kom 1913 till Sven Svensson via Berghman och har nr 1302 i inventarieförteckningen över Svenssons samling. Det är en variant av Levin 80 med två stjärnor nedanför skölden. Foto N. Lagergren.

av svenska plåtmynt. I två bevarade handskrivna häften har Svensson mycket pryddigt förtecknat och värderat Cavallis 621 plåtmynt. Här framgår även vilka han saknade, samt hur många som funnits av varje årtal innan den påbörjade "realisationen" 1909. Svensson ansåg, att han kunde betala drygt 54.000 kr mot Cavallis begärda nettopris 100.000 kr. När Appelgren samma år värderade samlingen på uppdrag av Axel Ax:son Johnson kom han till ca 65.000 kr. Man förstår att både Svensson och Appelgren nedvärderade samlingen på grund av Cavallis oförlätliga vandalism att pressa, rengöra och grafitera merparten av plåtarna. Den enda större skillnaden mellan Svenssons och Appelgrens värdering var 10-dalern 1644, som Appelgren prissatte till 25.000 kr mot Svenssons 5.000 kr. Samlingen köptes i januari 1917 av Generalkonsul Axel Ax:son Johnson för 85.000 kr och finns idag till beskådande i Avesta myntmuseum.

Sven Svensson donerade 1928 sina storslagna samlingar till Svenska Numismatiska Föreningen. Någon permanent enhet under benämningen "Sven Svenssons samlingar" blev det inte – utan en donation som efter Kungl Maj:ts permutation den 11 juli 1963 gradvis övergått i penningform till Sven Svenssons stiftelse för numismatik. Det stadgades, att samlingarna skulle försäljas, sedan Kungl Myntkabinetet och en del andra museer uttagit vad de saknade. Några dubletter skulle ej tillföras myntkabinetet. Att byta ut egna mynt, när en kvalitetsförbättring kunde erhållas från Svenssons samling, ger stadgarna inga klara direktiv om. När så skett och dessa mynt skulle säljas, borde man ha angivit detta för att göra Svensson och samlarna rättvisa. Försäljningen av myntsamlingen påbörjades den 25 november 1963 genom SNF och torde inte vara avslutad inom de närmaste åren. Större delen av Svenssons böcker i myntkunskap såldes den 13 april 1964 genom Stockholms stads auktionsverk. De icke-numismatiska samlingarna såldes 1963 och 1964, främst på auktioner för drygt 79.000 kr, sedan bl.a Postmuseum utan kostnad uttagit ett hundratal frimärken för sin samling.

*Alfred Walin † 1918,
bankkamrer, Enköping*

Den ganska stora myntsamlingen köptes 1918 privat av Albert Berggren † 1919, Stockholm, vars sam-

ling mynthandlare N.F. Boberg genom Appelgrens förmedling inköpte 1925 (se Bobergs lagerkatalog nr 1, 1925).

Den som är intresserad och vill läsa mer personhistoria om numismatiker och myntsamlare, kan ta del av den intressanta och vackra boken om Julius Haganders myntsamling.

Otryckta källor och kommentarer

Appelgren, T.G. Brev till Gustav W. Andersson, Göteborg, 1947-1950 och Bernhard Olofson, Göteborg 1948.

Not

* I flera av breven skriver Appelgren om dalern Erik XIV/Gustav Vasa, som förvärvades från Tyskland via London till Sverige – pris 3500 kr. De då gällande valutarestriktionerna i Sverige medförde betalningsproblem i utländsk valuta och stort besvär bl.a för Appelgren, som förmedlade affären. När myntet såldes på B. Ahlströms auktion nr 37, 1988 sid 27, köptes det av Kungl. Myntkabinetet.

Det är med stort intresse man noterar Appelgrens teori att samma mynt slaget till dubbel vikt inte är ett kröningsmynt. I ett brev till vännen B. Olofson skriver han utöver vad som sägs i föredraget bl.a följande: "Vid något tillfälle mellan åren 1562-68, då kungen ansatt sig ha anledning utdela myntpresenter av denna eller annan extraordinär form – som skänk till några som utmärkt sig under kriget 1563-65 eller för att celebrera sitt bröllop 1568 – har han låtit slå den dubbeldalern, som i hela sin Erikssida har den nya år 1562 för första gången framträdande stilen. Där har åts rosor i omsk., ej stjärnor som 1561-års åtsida".

Två olika stamplar har använts till Erikssidans dubbeldalern. 1) Med stjärnor i omskriften (Kungl. Myntkabinetets samling, se NM XL, sid 148, fig 30). Stampidentisk Erikssida av den reguljära dalern 1561 finns i B. Ahlströms auktionskatalog nr 34, 1986 nr 85. Vilket tyder på att den präglats till kröningen 1561. 2) Exemplet som Appelgren åsyftar i brevet till Olofson har rosor och stjärnor i omskriften och uppträder först 1562 (ang. detta ex. se Ahlströms auktion nr 12, 1976 sid 14).

Även till Gustav Vasasidan har två något varierande stamplar använts. Under-tecknad har ej påträffat något exemplar av Gustav Vasas reguljära dalern 1559 som med säkerhet kan sägas vara präglad med någon av dessa. Kanske har överblivna stamplar kommit till användning för dessa präglingsstillfällen? Med detta resonemang bör KMK:s dubbeldalern vara slagen till kröningen 1561. Exemplet i privat ägo skulle då vara präglad något senare.

Tryckta källor i urval

Hylltén - Cavallius, H. *Samlare i Sverige*. Wexiö 1907.

Lagerqvist, L.O. Sven Svenssons donation och stiftelse för numismatik. *Myntkontakt* nr 2, 1978 sid 30-31, 55.

Lagerqvist, L.O. Äldre vasatid. *Numismatiska Meddelanden* XL, sid 147-164. Stockholm 1995.

Levin, A. Beskrifning af Johan III:s mynt. *Numismatiska Meddelanden* XI. Stockholm 1887.

Rasmuson, N.L. Mikael Hohenauer i Prag och Mikael Hohenauer i Stockholm. *Numismatiska Meddelanden* XXXI, sid 91-103. Karlskrona 1973.

Tingström, B. Avesta Myntmuseum. *Numismatiska Meddelanden* XXXIX, sid 59-69. Uppsala 1995.

Wahlstedt, A. Nekrolog över Sven Svensson. Den Svenssonska donationen till SNF. *Numismatiska Meddelanden* XXV, sid 73-80. Stockholm 1930.

Wischn, I. Tobakshandlarnas polletter. *En årskrönika från Statens historiska museer* 1995 sid 39. Borås 1996.

Svenska Numismatiska Föreningens skrivelse till "konungen" 1962 angående permutation av Sven Svenssons testamente. □

Pollett från Stockholms Nya Kypareförening

Foto: Gabriel Hildebrand. Skala 1:1.

Som alla pollettsamlare känner till använde man polletter på våra restauranger under 1800-talet. De flesta finns medtagna av Stiernstedt och Strokirk, men en till utseendet anorlunda pollett saknas i deras förteckningar. Det är bronspolletten (ensidig) från Stockholms Nya Kypareförening. Polletten är genombruten på så sätt att det finns en yttre "ring" som upptar texten samt att det därinnanför finns en femuddig stjärna med bokstäverna DKB i mitten. Exakt hur polletten använts är okänt. Kanske finns det någon läsare som vet mer om den.

IV

Falskmyntning på Johan III:s tid

Av P. Anders G. Hagström

Johan III föddes den andra december 1537 på Stegeborgs slott. Han blev arvfurste 1544 och hertig av Finland 1556. Johan var fånge på Gripsholms slott mellan åren 1563 och 1567. Han tog 1568 makten efter sin äldre bror Erik XIV. Johan III kröntes tillsammans med Katarina Jagellonica i juli 1569. Som det står i källorna, levde han under sitt liv "...et tungt och mödosamt Regemente..." i ständigt oro över att utsättas för attentat och bli ihjälslagen. Vi vet idag att han hade fog för sin rädsla. Kungen var heller inte någon av de humanare regenterna vi haft, vilket framkommer i berättelsen som följer. Sina många fiender till trots blev han ej likviderad, utan avled 1592, troligen av en hjärtinfarkt. Johan efterträddes av sin äldste son Sigismund III, som några år dessförinnan valts till regent i Polen, tack vare sin härstamning genom modern Katarina Jagellonica. Drottningens far var Sigismund I av Polen.

En höstdag i början av 1590-talet förbereddes, på Stockholms stads arbetsplats utanför Söderport, en exekution som skulle vara något utöver det vanliga för åskådarna som strömmat till. Den skulle inte ske på sedvanligt sätt med svärd (förbehållet adeln), yxa, rep, galge och trädgren. För brottets art kom man att använda en särskilt passande metod.

Nyheter har alltid sina behag och mycket folk hade också dragit ut till avrättningsplatsen för att bevittna dagens händelse. Innanför ringen stod en vapenförsedd vaktstyrka, som avgränsade själva avrättningsplatsen och höll folkförsamlingen på tillräckligt avstånd. Där stod nu de två huvudåtalade och skarprättaren. Vadstenamyntmästaren och guldsmeden Mickel Hansson och hans gesäll, sonen och tillika guldsmed, Måns Mickelsson, hade dömts till att gå en plågsam död till mötes.

Mynthuset i Vadstena är det äldsta i sitt slag. Där pågick myntning under upproret 1568 mot Erik XIV.

Domboken för år 1592 berättar att myntmästaren och guldsmederna Mickel Hansson och Måns Mickelsson redan den 14 augusti stått åtalade och inför rätta bekant att de i Söderköping hade myntat illegalt under "högbemälte Kongl. maj:ts och rikens titel och vapen".

Rätten, som under ståthållaren Bengt Ribbings ledning noga övervägt ärendet, hade inte kunnat fria dem från misstankar. Då all myntning var statligt eller kungligt privilegium, hade man överlåtit utmätningen av straffet till kungen själv, Johan III. Att kungen var sjuk och svag på slottet Tre Kronor och bara hade några månader kvar att leva hade ej hindrat honom från att tänka ut ett passande straff åt de bägge falskmyntarna, av vilka den äldre, Mickel Hansson, varit myntmästare i statens tjänst. Kungen hade befallt att avrättningen skulle ske på så sätt att något av samma mynt, de låghaltiga klippingarna, skulle smältas och gjutas i respektive förbrytares hals. De förfalskade silvermynt som åsnyftades, var liksom de reguljära mynten av koppar med endast ett tunt överdrag av silver, som täckte ytan på dem.

Under denna tidsperiod vitkockades ofta de reguljära mynten, varav en silveraktig yta erhöles, vilket gjorde att de till en början såg ut som fullödiga silvermynt. Smält koppar var en het brygd den döende kungen ville skänka sin tidigare anställda och dennes son.

De abnorma dragen i vasasönernas arvsmassa pågade inte bara den sjukligt labile Erik och den sennesjuka brodern Magnus. De fanns även hos kung Johan, Gustaf Eriks son Vasas favoritson. Till dessa hörde en häftighet och svårhanterlighet som särskilt de sista regeringsåren tog våldsamma former. Kanske var det ett sådant utbrott, som den grymma avrättningsmetoden föregicks av.

Nu skulle straffet för falskmyntarna verkställas. Referat från avrättningar är mycket sällsynta i domböckerna. Den här beskrivna ögonvittneskildringen av händelserna på avrättningsplatsen är ett undantag. Den som skrivit ned den livfulla skildringen är Hans Hansson Bilefeldt, stadsskrivare i Stockholm under tiden 1592 till dess han fördrevs av Karl IX. För att behålla tidsandan återges Hans Hansson Bilefeldts nedtecknade referat av händelsen ordagrant, endast stavning har normaliserats. Texten lyder som följer:

"... - - blev ock på förenämnda dag på Södermark hårt vid käken strax utanför porten på den släta platsen allting tillpyntat, med eldpannor,

järnslevar, sågebrådan den de skulle bindas uppå. Och de fördes där ut i ringen, där en stor myckenhet med folk församlad var, och där sågo de med stor förskräckelse sådan pinas tillredning för ögonen, och det som av deras klippingar stod smältat på elden, som de dricka skulle. Men fadern den gamle utlevade mannen gav sig någorlunda till freds, och gick i ringen och talade på åtskilligt sätt, menandes att de funnes väl som hade gjort allmoget i riket större skada med myntet, än han och hans son gjort hade, förty stor fattigdom hade dem där till drivit. Denne gamle mannen hade fordom haft sin goda bärning, och var nu på armod kommen. Han hade ock anno etcetera 68 då Kungl maj:t kom till regementet varit myntmästare för de sköna vadstenaklippingar som voro myntade av fint silver utan någon tillsättning, utav vilka ännu några finnas ibland folket".

Att Mickel Hansson var myntmästare för de så kallade Vadstenaklippingarna från 1568 var förvisso sant. Hertigarna Johans och Karls klippingar i silver (8 mark, 4 mark, 2 mark, 1 mark och 1/2 mark eller 4 öre) var slagna för att betala truppernas sold vid upproret mot deras äldre bror Erik. Silvret lämnades av Erik XIV till Svante Stures änka som bot för mordet på hennes make och hon lämnade det i sin tur till hertigarna; därav namnet "blodsklipping". Ibland kallas dessa fullödiga silvermynt för unionsklippingar för att påminna oss om unionen mellan Karl och Johan.

Strandbergs Mynthandel AB & Aktiesamlaren AB

köper och säljer

Mynt, sedlar, medaljer, ordnar
Gamla aktiebrev, äldre handlingar m.m.

Arsenalsgatan 8C, Box 7377
103 91 Stockholm
Tel: 08-611 01 10, 611 58 20
Fax: 08-611 32 95

Man förvånas över att de två dödsdömda inte var fastkedjade, utan kunde fritt röra sig i "ringen". Inför åskådarna kunde de fritt ondgora sig över domen. Nu hade den från livet dömd myntmästaren Mickel Hansson ingenting att förlora utan försökte få sympati från åskådarna, vilka inte var få denna höstdag. Men frågan är om det inte var kung Johan själv som gjort landet största skadan.

Johan III:s sista regeringsår präglades av total finansiell förvirring. För att förbättra det finansiella läget i statskassan lät han, liksom i början av 1570-talet, prängla ut mark, ören och fyrkar vars silverhalt låg långt under de fastställda normerna. Myntens värde sjönk till en bråkdel av de nominella och resultatet blev en enorm prisstegring i hela Sverige. En av de största inflationerna som drabbat Sverige.

Stadsskrivaren Hans Hansson Bilefeldt fortsätter: *"Måns Michelsson hans son blev så förfärad i ringen, att han kunde icke stå, utan satte sig ned på jorden. Där kommo hans hustru och små barn och gräto bitterliga, och han var allaredan halvdöd, och hans hustru och barn som smekte honom ökade hans sorg. Men fadren den gamle mannen, gick esomoftast till sin son och tröstade honom och bad honom vara frimodig, och många människor gräto och hade stor medömkan med detta folket, och många förundrade sig, medan Kong maj:t var en mild from konung, att Hans kongl maj:t skulle nu så skärpa rätten, helst efter denna tids lägenhet, då rikens mynt slogs så svagt, där med många kunde givas tillfälle att mynta falskt mynt. Det varade så i ringen vid pass en halv timma att mästern lagde allting till reds".*

Avrättningar tillhörde dåtidens nöjen. Man får svårt att tro att känslor som medömkan och rättvisa kunde existera bland åskådarna, som förväntat sig att få se någonting extra i avrättningsväg. *"Många människor grät och hade stor medömkan"* med myntförfalskarna, skriver Hans Bilefeldt. Att tjuvar hängdes, dråpare halshöggs och äktenskapsförbryterskor sattes i "kveck jord" dvs. begravdes levande, det kunde vara konsekvent och rättvist. När det gällde Mickel Hansson och hans son kunde man inte se sammanhanget mellan brottet och det hårda straff, den dåvarande regenten hade utmätt, särskilt som kungen själv var myntförfalskare. *"- - - i det samma kom bud från h: kongl maj:t att de voro be-*

Johan III:s inflationsmynt från 1570-talets början var inte mycket bättre än de falska som Mickel Hansson och sonen Måns Michelsson hade tillverkat 1592. Foto: Gunnel Jansson 1978.

nådade till livet. Dagen efter blev efter högbemälte Kongl maj:ts nådige befallning den gamle förordnad sitt fribröd uti Danviks hospital, men den unge måtte fara vart han ville, och bruka guldsmedsämberet som han lärt hade".

Upplösningen av händelsen måste komma som en befrielse, ej bara för de främst inblandade, utan också för publiken. Avrättningen var aldrig tänkt som något annat än ett skådespel för de bevitnandes skara, ett sista tillfälle att få spela Guds Försyn. Johan III lär under slutet av sitt liv ha sagt: *"alla som utan Gudstörkelse kan skonas, må friges"*. Det är möjligt att det var denna allmänna amnesti som räddade de båda dömda förfalskarna. Hur som helst måste benådningen av dem ha varit ett av

Johan III:s sista regeringsärenden. Kungen avled, 55 år gammal, den 17 november samma år. Man fann vid öppnandet av kung Johans rikligt utsmyckade begravningskista, vilket skedde i mitten av 1940-talet, att Johan haft en spenslig kroppsbyggnad. Han var 171 centimeter lång och hade ett smalt ansikte. Inga missbildningar eller sjukliga förändringar kunde ses på de oskadade kvarlevorna.

Myntmästaren Mickel Hansson tog lärdom av det inträffade, vilket sonen Måns Michelsson inte gjorde, utan den senare blev under kung Sigismunds regering åter fast för myntförfalskning. Då kom ingen kunglig nåd och räddade honom, utan han avrättades 1596 för ett liknande brott. □

Auktion 135

15 Maj 1997

Plats/tid: Kungliga Myntkabinettets lokaler, Slottsbacken 6, Gamla Stan, Stockholm. Klockan 18.15
Visning av objekten sker auktionsdagen: Klockan 16.30 - 18.00, lokal enligt ovan.

För att få bjuda på SNF:s auktioner måste du vara medlem i någon till Nordisk Numismatisk Union ansluten förening. Medlemmar i till SNF anslutna klubbar/föreningar måste gemensamt lämna bud i sin klubbs/förenings namn. Kontant betalning gärna med check, som skall utställas på auktionsförrättaren. Äganderätten övergår till köparen då full betalning erlagts. Eventuella reklamationer skall för att kunna beaktas framföras senast en vecka efter att inköpta objekt erhållits.

Frånvarande medlemmars uppdrag för inrop vid auktionen mottages av auktionsförrättare Jan Karlsson, Götgatan 3, 753 15 UPPSALA. Anbud skall vara auktionsförrättaren tillhanda senast 2 dagar före auktionsdagen. Insända bud skall ange ett bestämt högsta bud för ett bestämt objekt. Vid identiska bud inkomna per post ges förtur åt det först poststämplade. Inropat material översändes mot postförskott, varvid porto tillkommer. Eventuella korrigeringar efter listans tryckning kommer löpande att finnas tillgängliga på Svenska Numismatiska Föreningens internetsida samt i auktionslokalen under auktionsdagen.

Eventuella korrigeringar efter listans tryckning kommer löpande att finnas tillgängliga på Svenska Numismatiska Föreningens internetsida samt i auktionslokalen under auktionsdagen. Uppnådda priser publiceras snarast på föreningens internetsida, samt i nästkommande auktionsnummer av Svensk Numismatisk Tidskrift.

Svenska Numismatiska Föreningens internetadress: [Http://www.users.wineasy.se/snf/](http://www.users.wineasy.se/snf/).

Uppgifterna i katalogen har utarbetats av Jan Karlsson, Anders Nordin, Kjell Holmberg, Anders Frösell, Göran Wahlqvist och Börje Rådström.

Foto: KMK och Christer Nordqvist.

Utländska mynt som cirkulerat i Sverige.

England.

- 1 Edvard III 1327-1377.: Penny. 1?

Tyskland.

- 2 * Soest.: Kölnefterprägling. Otto II/III. Bucklig med testmärken. Dbg. 342. Häv. 849. 1?/1
3 * Magdeburg.: Sachsenpfenning. (1000-1020). Efterprägling. Åts. Mindre kyrkbyggnad med två kors utanför. Fråns. Mindre malteserkors utan bitecken. Svagt utpräglad. 1.32 gr. Dbg. 1330. 1/1+

Sassanidiska Riket.

- 4 Kavad I, 523.: Drachm. 1/1+
5 Sapur III, 383/88.: Drachm. Göbl. 127. 1

Arabiska dynastier.

Abbasider.

- 6 * al-Rashid, 801/2.: Dinar. Guld. 4.0 gr. Devoix 1887 s 175:185. 1/1+

Svenska Mynt.

Valdemar Birgersson 1250-1275.

- 7 Penning.: Brakteat. Lejonhuvud åt vänster med punkt, LL XVII:8a. Stora kantförluster. (1/1+)

Gotland.

- 8 Örtug/Gote.: Visby. ca 1400-1420. Tre punkter som bitecken vid liljebusken. LL XXXV:3-4. Svagt utpräglad varit böjd, stor spricka. (1)

Gustav II Adolf 1611-1632.

- 9 1 Öre Klipping 1626, Säter/Nyköping.: SM 125. 1/1?
10 1 Öre Klipping 1626(?), Säter/Nyköping.: Otydligt årtal. SM 125. 1?
11 * 1 Öre 1629, Nyköping.: MDCXXIX. Bläckskrift. SM 153b. (1+)
12 1 Fyrk 1629, Nyköping.: Korroderad. SM 159. (1+)
13 * 1 Öre 1627, Arboga.: 41 mm. SM 161b. 1
14 Riga: Solidus 1632.: Kantskador. SB 24. (1+)
15 Riga: Solidus 1633.: Kantskador. SB 25. (1)

Kristina 1632-1654.

- 16 1/4 Öre 1635.: SM 123a, HH40. 1/1+
17 1/4 Öre 1637.: SM 125, HH 48. 1/1+
18 * 1/4 Öre 1644.: Något korroderad. SM 130. (1+)
19 Riga: Solidus 1651.: Korroderad. (1/1+)

Karl X Gustav 1654-1660.

- 20 1/4 Öre 1657.: SM 60. 1
21 1/4 Öre 1659.: SM 63. 1+
22 Pommern: 1/24 Taler 1660.: Kantskador. SB 43. (1)

2

3

6

11

13

18

Karl XI 1660-1697.

23	1/6 Öre 1667.: Plantsfel. SM 357.	1
24	1/6 Öre 1683.: SM 371.	1+
25	Wismar: 1/24 Taler 1660.: Kantskador. SB 44.	(1/1+)
26	Pommern: 1/12 Taler 1691.: SB 150.	1?/1
27	Pommern: 1/48 Taler 1694.: SB 196. XR.	1?

Karl XII 1697-1718.

28	5 Öre 1713.: SM 113.	1+
29	1 Daler SM 1716, Pvblica Fide.: Nödmynt. SM 214.	1+
30	1 Daler SM 1718, Mercvrius.: Nödmynt. SM 221.	1+
31	1 Daler SM 1718, Saturnvs.: Nödmynt. SM 218.	1+
32	1 Daler SM 1718, Satvrnvs.: Nödmynt. SM 218.	1?
33	1 Daler SM 1718, Phoebvs.: Nödmynt. Något ärg. SM 219.	(1+)
34	1/6 öre 1708/7.: SM 208.	1?

Ulrika Eleonora 1719-1720.

35	1 öre KM 1719.: SM 24a.	1/1+
----	-------------------------	------

Fredrik I 1720-1751.

36	5 Öre SM 1741.: SM 143.	1
37 *	Plåtmynt.: 2 Daler 1750. Avesta. SM 271. Rengjord, från Nicobarfyndet med intyg.	(1/1+)

Adolf Fredrik 1751-1771.

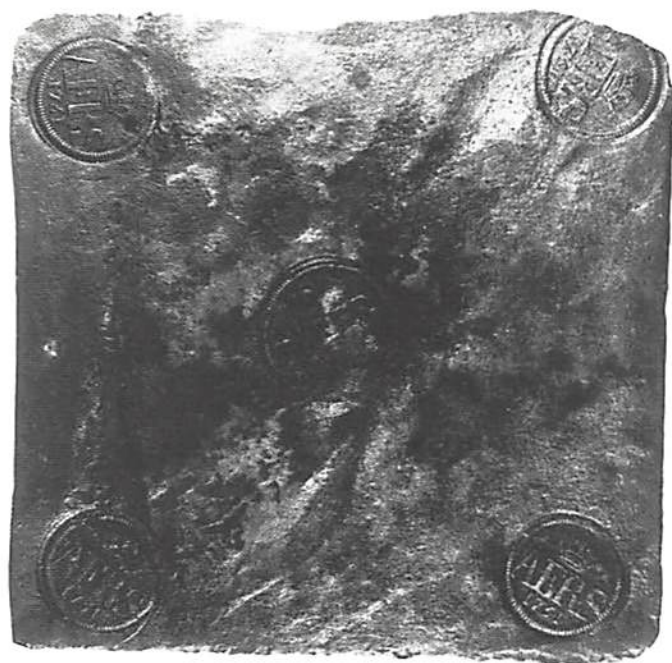
38	2 Öre SM 1762.: SM 171.	1
39	2 Öre SM 1767.: SM 176.	1
40	Pommern: 1/3 Taler 1760.: Svagt präglad. SB 246.	1+
41	Pommern: 1/3 Taler 1761.: Svagt präglad, plantsrispor. SB 247a.	1
42	Pommern: 1/48 Taler 1763.: Svagt präglad. SB 264a.	1/1+
43	Pommern: 1/12 Taler 1763.: Svagt präglad, fläckar. SB 255c.	(1/1+)
44	Pommern: 1/12 Taler 1768.: Svagt präglad, repor. SB 257.	(1?)
45 *	Plåtmynt.: 2 Daler 1751. Avesta. Svag mittstämpel. Porig. SM 129. Rengjord, från Nicobarfyndet, med intyg.	(1?)
46 *	Plåtmynt.: 1/2 Daler 1754. Avesta. SM 151.	1/1+

Gustav III 1771-1792.

47	1/3 Riksdaler 1786.: Repa åtsida, plantsrispor. SM 70.	(1/1+)
48 *	1/3 Riksdaler 1789.: SM 73.	1+/01
49	1/6 Riksdaler 1781/79.: Repor. SM 80.	(1/1+)
50	1/6 Riksdaler 1784.: SM 82.	1
51	1/6 Riksdaler 1786.: Repor. SM 81.	(1/1+)
52	1/6 Riksdaler 1788.: Repor. SM 86.	(1/1+)
53	1/6 Riksdaler 1788.: SM 86.	1
54	Pommern: 3 Pfenninge 1776.: SB 265.	1?/1

37 195 x 175 mm.

45 195 x 195 mm.

Karl XIII 1809-1818.

55	1/6 Riksdaler 1810.: Plantsrispor på både från och åtsida. SM 20.	(1+/01)
56	1/2 Skilling 1815.: Små märken. SM 40a.	(1+)
57	1/4 Skilling 1817.: SM 43.	1

Karl XIV Johan 1818-1844.

58 *	1 Riksdaler 1818.: Ytsprickor i plantsen. SM 39.	(1+)
59	1 Skilling 1820.: SM 100a.	1/1+
60	1/2 Skilling 1821.: SM 110.	1
61	1/4 Skilling 1820.: SM119.	1/1+
62	1/4 Skilling 1827.: SM 123b.	1+
63	1/4 Skilling 1829.: Fläck. SM 125.	(1+)
64	1/6 Skilling 1830.: Fläck. SM 127a.	(1+/01)

Oskar I 1844-1859.

65	10 Öre 1857.: SM 68.	1+
----	----------------------	----

Karl XV 1859-1872.

66	5 Öre 1861, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867.:	1-1+
67	1 Öre 1864.: SM 74a.	1+/01
68	1 Öre 1870.: SM 78.	1+/01
69	1 Öre 1872.: SM 80a.	1+/01
70	1/2 Öre 1867.: Repa. SM 81a.	(1+)

Oskar II 1872-1907.

71	2 Kronor 1876.: Repa. SM 44c.	(1)
72	2 Kronor 1877,1878,1890.: SM 45, 46 Typ I, 50.	1?
73	2 Kronor 1892.: SM 51.	1+
74	2 Kronor 1893: SM 52.	1?
75	2 Kronor 1900.: SM 56.	1/1+
76	2 Kronor 1904.: SM 58.	1/1+
77	2 Kronor 1904.: SM 58.	1/1+
78	1 Krona 1875.: SM 62.	1+
79	1 Krona 1888.: SM 71.	1?
80 *	1 Krona 1898.: Små repor. SM 75.	(1+/01)
81	1 Krona 1898.: Små repor. SM 75.	(1+)
82	10 Öre 1880,1881,1883,1884.: SM 113,114,116,117.	1?/2-2
83	10 Öre 1904.: SM 130.	01
84	2 Öre 1899.: SM 191.	01
85	1 Öre 1873.: L. A.. SM 134a.	01/0
86	1 Öre 1884.: SM 209.	1+
87	1 Öre 1890.: SM 214.	1+
88	1 Öre 1906.: SM 230.	1

46

48

80

58

Gustav V 1907-1950.

89	2 Kronor 1914.: Små hack. SM 7.	(1+)
90	2 Kronor 1922.: SM 10.	1+/01
91	2 Kronor 1922.: SM 10.	1+
92	2 Kronor 1926.: SM 12.	1+
93	2 Kronor 1945, 1947.: Med punkter i valspråket. SM 29a. SM 31.	01
94	1 Kr 1930.: SM 49.	01
95	1 Krona 1932.: SM 51.	01
96	1 Krona 1932.: SM 51.	01
97	1 Kr 1936.: SM 55.	Stgl. 01
98	1 Kr 1939 spräckt G.: SM 58c.	1+/01
99	1 Krona 1949.: Små hack. SM 69.	(01/0)
100	50 Öre 1934.: Små repor/hack. SM 85.	(01)
101	50 Öre 1935.: Små hack. SM 86.	(01)
102	50 Öre 1938.: Små hack. SM 88.	(01)
103	50 Öre 1945.: Svag stamspricka. SM 93.	(01/0)
104	50 Öre 1946 Nickel.: Små hack. SM 95.	(01)
105	50 Öre 1950.: SM 100.	01/0
106	25 Öre 1927.: Små repor. SM 109.	(01)
107	25 Öre 1929.: Små hack. SM 111.	(01)
108	25 Öre 1936.: SM 117.	01
109	10 Öre 1913.: SM 138.	1+/01
110	10 Öre 1917.: Små repor. SM 141.	(01)
111	10 Öre 1917.: Små repor. SM 141.	(01)
112	10 Öre 1919.: Små repor. SM 143.	(01)
113	10 Öre 1927.: SM 149.	01
114	10 Öre 1928.: Små repor. SM 150.	(01)
115	10 Öre 1929.: SM 151.	01
116	10 Öre 1945.: TS. Små hack. SM 169c.	(01)
117	10 Öre 1945.: TS på G. Små repor. SM 169b.	(01)
118	10 Öre 1946/45.: Små hack. SM 170b.	(01)
119	10 Öre 1934,1945 TS på G, 1946 Nickel.: SM 155,170b,171a.	01,1/1+, 1+/01
120	5 Öre 1910.: SM 178.	1
121	5 Öre 1917 järn.: SM 185.	1/1+
122	1 Öre 1917 järn, 1918 järn, 1919 järn.: SM 274, SM 275, SM 276.	1,1,1+

Gustav VI Adolf 1950-1973.

123	5 Kronor 1952.: Jubileum. SM 2.	01
124	5 Kronor 1954, 1955.: SM 3. SM 4.	01
125	1 Krona 1960.: Små repor. SM 36.	(01/0)

126	50 Öre 1956,1961. 25 Öre 1959.: Små hack. SM 55,58,78.	(01)
127	5 Öre 1969 med klump, 1 Öre 1959 (5'9).	01,1+/01
128	1 Öre 1959 (5'9):. SM 165.	1+

Karl XVI Gustaf 1973-.

129	50 Kronor 1975, 1976.: Jubileum. I kassett. SM 1, SM 2.	01/0
-----	---	------

Lots och Partier.

130	Gustav II Adolf - Kristina.: 1/24 Thaler 1632. SB 4a, 1633 Elbing(kronan). SB 5.: Solidus 1648 Riga. SB 67.	1-1+
131	Karl XI.: Öre 1666, 1675, 1696, Öre SM 1678, 1/6 Öre SM 1667, 1676, 1673.	1? - (1+)
132	Adolf Fredrik: 2 Öre SM 1764, 1 Öre SM 1750. Gustav IV Adolf: ½ Skilling Riksgälds 1799, ¼ Skilling Riksgälds 1799. Karl XIII: 1/12 Skilling 1812. Karl XIV Johan: ¼ Skilling 1821(2 ex.),1825,1829,1830. Totalt 10 ex.	1?-1
133	Adolf Fredrik - Gustav III.: Öre KM 1768,1772,1778, 3 Öre KM 1762.	1-1+
134	2 Öre SM 1762. 1/2 Skilling 1821. SM171. SM 110.	1,1/1+
135	Karl XIV Johan: 1/6 Skilling Banco 1832, kantskada, SM 136a. 1/6 Skilling Banco 1832, fläckig yta, SM 136a.	1+,(1+)
136	Oskar I: 1 Skilling Banco 1852, kantskada, SM 94. 5 öre 1858/57, SM 133b.	1?/1,1/1+
137	Karl XV: 2 öre 1864, något ärg, SM 64. 1 öre 1864, SM 74a. 1öre 1872, SM 80a.	1?/1,1/1+, 01/1+
138	Oscar II.: 1 kr (9), 50 öre (1), 25 öre (12), 10 öre (23), 5 öre (13), 2 öre (15), 1 öre (7). Gustav V.: 1909 - 42. 2 kr jub 1938 (1), 1 kr (2), 25 öre (3), 10 öre (68), 5 öre (5), 2 öre (20), 1 öre (42). Gustav V.: 1942 - 50. 1 kr (13), 10 öre (12), 5 - 1 öre (114). Gustav VI.: 1952-61. 10 öre (33), 1961-73. 2 kr (1), 10 öre (26), 5 - 1 öre 1952-71 (287). Bra blandning, totalt 707 st mynt.	1? - 01/0
139	Jubileumsmynt.: 2 Kr 1907, 2 Kr 1921, 2 Kr 1938. SM 61, SM 9, SM 22.	1+/01,1+/01, 1+/01
140	Jubileumsmynt.: 5 Kr 1935, 5 Kr 1952, 2 st 5 Kr 1959, 2 st 5 Kr 1966. SM 3, SM 2, SM 5, SM 7.	1+/01,01,01, 01,01,01
141	Jubileumsmynt.: 10 Kr 1972. 50 Kr 1975. SM 1, SM 1.	01,01/0
142	Jubileumsmynt: Karl XVI Gustaf 200 Kr 1980, 1983. 2 Öre 1920, 1 Öre 1909.	01/0,01/0,1,1
143	Årsset 1978 - 1983 hårdplast. 6 st.	0

Utländska Mynt.

Danmark.

144	Malmö. Sösling 1524. Spricka, korroderad, varit böjd, kantförlust. G 63.	(1?)
145	16 Skilling RM 1856.	1+/01
146	16 Skilling RM 1857.	1+/01
147	16 Skilling RM 1857.	1+/01
148	4 Skilling RM 1869.	01
149	4 Skilling RM 1870.	01
150	4 Skilling RM 1871,1872.	1,01
151	4 Skilling RM 1871,1873.	1+,1+
152	4 Skilling RM 1872.	01/0
153 *	4 Skilling RM 1874. Liten rispa på fränsida.	(01/0)

154	2 Skilling Danske 1761. 4 Skilling RM 1869,70. 1 Skilling RM 1867,1869. 1/2 Skilling RM 1868, Borrskada.	1/1+,1?/1,1,1+,1/1+,(1+)
155	5 Kr 1960 jub, 5 Kr 1964 jub, 10 Kr 1967 jub, 10 kr 1968 jub.	01/0,01/0,01/0,01
156	2 Kr 1888 jub.	01
157	2 Kr 1892 jub.	01/0
158	2 Kr 1903 jub.	1+/01
159	2 Kr 1906 jub.	01/0
160	2 Kr 1912 jub.	01
161	2 Kr 1912 jub.	1+
162	2 Kr 1915.	01
163	2 Kr 1923 jub.	01
164	2 Kr 1930 jub, 2 Kr 1937 jub.	1+/01,01
165	2 Kroner 1941.	1
166	2 Kr 1945 jub.	01/0
167	2 Kr 1953 jub.	01
168	1 Krone 1929,1941. 25 Öre 1953. 10 Öre 1933,1946.	1?/1,1/1+,01/0,1,01
169	1 Krone 1935.	1+
170	25 Öre 1939, 25 Öre 1948.	1+,1+/01
171	10 Öre 1882.	1?/1
172	10 Öre 1884.	1+/01
173	10 Öre 1907,1910 liten rispa på frånsidan.	1+/01,01
174	10 Öre 1922, mörk patina.	01
175	5 Öre 1894, 5 Öre 1904.	1,1
176	2 Öre 1917. Kantskada.	(1+)
177	1 Öre 1902,1926 HCN.	01,01
178	1 Öre 1927 N.	01
179	Årsset 1974, 1976 - 1981. 7 st.	0

Övriga världen.

180	Baltikum.: Livländska ordern. Riga. Wilhelm v. Brandenburg. Schilling 1563. Fed. 579.	1+
181	Baltikum.: Livländska ordern. Riga. Herman v. Brüggen. Schilling 1537. Svagt präglad. Fed. 488.	1+/01
182	Baltikum.: Livländska ordern. Riga. Thomas Schönning. Schilling 1537. Fed. 353.	1+
183	Baltikum.: Livländska ordern. Reval. Herman v. Brüggen. Skilling utan år. Fed. 148.	1/1+
184	Baltikum.: Livländska ordern. Riga. Walter v. Plettenburg. Schilling 1532. Fed. 465.	1/1+
185	Belgien.: 5 Francs 1869.	1/1+
186	England.: 1 Penny 1797, stora kantslag.	(1?)
187	Frankrike.: 5 Francs 1873.	1+
188	Japan.: Isshu Gin (One shu silver) 1868-69, Meiji.	1+
189	Japan.: Ichibu Gin (One bu silver) 1859-1868, Ansei.	1+

190	Mexiko.: 8 Reales 1850, GO.	1
191	Nederländerna.: Löwenthaler. 1637. KM 15:2	1
192	Ryssland.: 1 Rubel 1732.	1/1+
193	Ryssland.: 5 Kopek 1831, 5 Kopek 1833, 5 Kopek 1860.	1+,1/1+,1
194	Spanien.: 5 Pesetas 1871, DE-M.	1/1+
195	Thailand/Siam.: 1 Bath (Bullet coin), Rama IV, Mongkut.	1+
196	Tyskland: Brakteat 13-1400-tal.: Hamburg. Stadspost?, slagen inom slät ring. Jesse 168.	1?

Lots och Partier.

197	Finland.: Årsset 1974 -1982. 9 st.	0
198	Nederländerna.: 2½ Gulden 1938 Kantskada, 1939. USA.: ½ Dollar 1918. Schweiz.: 5 Franc 1932, 1933, 1939. 2 Franc 1947. Totalt 7 st mynt.	1?/1-1+/01
199	Norge: 25 Kr Jubileum 1970. Sverige: Medalj, Svenska Mynttyper (Silver).	01/0,0
200	Polen, Sigismund Wasa.: Solidus 1616, 3 Groschen 1622, 1/24 Thaler 1623,1624,1626. KM 6,25,15	1? - (1+)
201	Diverse blandade mynt 18-1900-tal. Bl.a. Finland, Norge, Danmark, England, Schweiz, Italien, Frankrike m.m. Totalt ca: 1 kg.	1? - 01

Antika Mynt.

Grekiska Mynt.

202 *	Athen, 449-413 f.kr.: Tetradrachm. Testmärke. S.2526.	1/1+
203	Athen, 449-413 f.kr.: Tetradrachm.Korroderad. S.2526.	1?/1
204	Zeugitana.: Æ 18. S.6526.	1+
205	Alexander III, 336-323 f.kr.: S.6723.	1
206	Alexander III. 336-323 f.kr.: Drachm. S.6730.	1+
207	Filip III. 323-317 f.kr.: Tetradrachm. S.6749.	1
208	Antiochos IV, 175-164 f.kr.: Æ15. S.6994?.	1?/1
209	Alexander II (Zebina), 128/7 f.kr.: Æ 21. Ärgig. S.7125.	(1)

Romerska Mynt.

210	Julius Ceasar.: Denar. 46 f.kr. S.356.	1/1+
211	Marcus Antonius.: Denar. 32-31 f.kr. S.414a.	1?/1
212	Caligula, 37-41 f.kr.: As. Rengjord, porig. S.616.	(1)
213	Servus Alexander, 222-235.: Denar. S.2206.	1+
214	Servus Alexander, 222-235.: Denar. S.2235.	1+
215	Servus Alexander, 222-235.: Sestertier. S.2257?.	1/1+
216	Servus Alexander, 222-235.: Sestertier. Något ärg. S.2260.	(1/1+)
217	Gordianus III, 238-244.: Sestertier. S.2506.	1+
218	Valerianus II, 253-255.: Antonian. S.3071.	1/1+
219	Postumus, 259-268.: Antonian. S.3121.	1+
220	Claudius II Gothicus, 268-270.: Antonian. S.3205.	1+
221	Claudius II Gothicus, 268-270.: Antonian. S.3220.	1+
222	Diocletian, 284-305.: Follis. S.3539.	1/1+
223	Maximianus, 286-305.: Follis. S.3644.	1+

224 *	Maximinus II, 309-313.: Follis. Ärg. S.3755.	(1+/01)
225	URBS ROMA, 330-348.:	1?/1
226	Valentianus II, 375-392.: Æ 3. S.4165.	1
227	Lot.: 3 st romerska kopparmynt: S.909, S.4258, Obestämd. 2 st bysantinska mynt: S.162, S.532.	1?/2 - 1

Medaljer.

Sverige.

228	Gustav II Adolf.: Kungens segrar. Hild. 53. Gjuten, järn. Se omslaget på SNT 3:1994.	1+
229	Gustav II Adolf.: Gustav II Adolfs segerrika kamp mot trosfrihetens fiender. Hild. 57. Gjuten, järn. 52 mm.	1
230	Christina.: 23/10 1642. Hild. 13. Gjuten, tenn. 62 mm.	1
231	Karl XI.: Konungens resa till Vesterbotten 14-15 juni 1694. Fläckar. Hild. 123. Tenn. 63 mm.	1+
232	Karl XI.: Obestämbar. Oval. Gjuten, tenn.	1?/1
233	Karl XI.: Lunds Akademi 1668. Hild 20. Brons.	01
234	Karl XI.: Konungens uppfostran. Hild. 15. Tenn. 45 mm.	1+
235	Karl XII.: Kalabaliken vid Bender Hild. 167. Gjuten, järn.	1+
236	Karl XII.: 1711. Hild. 159. Gjuten, tenn. 50 mm.	1
237	Ulrika Eleonoras födelsedag 1732.: Hild. 17. Brons.	1+
238	John Oxenstierna.: 1666. Hild 1:s 26. Tenn. 40 mm.	1+/01
239	Gustaf II Adolf 1632-1982. Samfundet kungliga myntkabinettets vänner. Brons . 45 mm.	01
240	Carl XVI Gustaf 30 år 1976. Sporrang. Brons med etui.	01/0
241	Nils Ludvig Rasmusson, 1904-1973.: Svenska Numismatiska Föreningen. Brons.	01/0
242 *	Hedemora stads Peder Swenson medalj. Tilldelad Gösta Carell 1946. Guld med grönt band. 33,5 gr. 35 mm.	01/0
243	Belöningsmedalj, Stockholm stad. 1959. Förgyllt silver med band. 35 mm	01/0
244	Nobelpristagare 1973 (6 st). Sporrang. Silver. 45 mm. I etui.	01/0
245	Karolinska Sjukhuset 1940. Carell. Brons. 55 mm.	1+/01
246	Fidem XX kongress. Stockholm 1985. Brons + etui. 60 mm. + Utställningskatalog.	01/0
247	Kungliga Patriotiska Sällskapet.: För lång och trogen tjänst. Med rosett. Silver. 41 mm.	01/0
248	Svärdssordern.: Riddartecken i guld. Klenau 753.	01/0

Övriga världen.

249	Danmark.: Nordiska Kont och Industriutställningen i Köpenhamn 1872. Tenn. 54 mm.	01
250	Finland.: Konstmedalj. Republica Finlandiæ. Termo Sakki 1988. Brons. 70 mm.	01
251	Israel.: Ben Gurion 1973. Mässing 59 mm.	01

Lots/Partier.

252	Hedlingers Regentlängd.: Nr. 30 Magnus Eriksson, Nr. 32 Håkan Magnusson, Nr. 40 Hans (Johan II) Nr. 54 Ulrika Eleonora Brons, Fläckar.	1+,1+,1+, 1+/01
253	Hedlingers Regentlängd.: Nr. 46 Gustav Vasa, Brons. Nr. 51 Karl XI, Silver. Nr. 53 Karl XII, Brons. Nr. 54 Ulrika Eleonora, porig, Silver.	1/1+,1+,1+, 1?/1
254	Ingeniörsvetenskapsakademien.: Gustav Gröndahl 1958, Helge Palmcrantz 1948, Peter Karlsson 1943, Johan Erik Cederblom 1939. Brons. 44 mm.	01/0

153

202

224

242

255	Akademimedaljer: Guilelmus Lilljeborg 1924, Veit Brecher Wittrock 1933, Allvar Gullstrand 1935. Silver. 30mm.	1+ - 1+/01
256	Akademimedaljer: Guilelmus Lilljeborg 1924, Abraham Baeck Nosoc 1931, Svante Arrhenius 1937. Silver. 30 mm.	1+/01
257	Kungliga Myntkabinettets vänner.: a.) Christina Regina. b.) Gustav III. c.) Elias Brenner. d.) Carl Michael Bellman. e.) Myntorter genom seklen, medalj över 1000- talet. f.) Myntorter genom seklen, medalj över 1100- talet. Silver 45 mm.	01
258	Svenska Numismatiska Föreningen.: Årsmötesmedaljer: 1977, 1985, 1988, 1990.	01/0
259	Svenska Numismatiska Föreningen.: a.) Minne av guldbroiloppet 1907 b.) Årsmötet i Uppsala 1978.	1+/01,01/0
260	a.) Oscar II. 70 års jubileum 1899. Silver. 56 mm. b.) Oscar II. 25 års jubileum 1872-1897. Silver. 40 mm. i etui. c.) Nils Boberg 1881-1939, KMK's vänner, Brons. 56 mm. d.) Carl Michael Bellman 200- års jubileum Brons. 56 mm. e.) Karl XVI Gustaf, Kungligt 20-års jubileum 1993.	1+ - 01
261	a.) Oscar II. Uppsala Universitet 1477-1877 av A. Linberg. Brons 56 mm. Hild. 14.: b.) Victoria av Baden, Drottningens 65-årsdag av Alfred Ohlsson 1927. Brons 56 mm.	1+ - 1+/01

Polletter.

262	Polletter mm.: Svenska och Utländska. 46 ex.	Växl.
-----	--	-------

Spelpenningar och Jetonger.

263	Spelpenningar mm.: Tyskland, Frankrike, England, många äldre. 24 ex.	Växl.
264	Spelpenningar.: 1700-tal. Fugax Fortuna)(Den som har lycka., Fugax Fortuna)(Caute & Prudentia, Dristigt och Slugt)(Warsamt Försigtigt, "Görtz huvud". Holst 144,147,148,167.	1? - 1
265	Spelpenning.: Åtsida: Warsamt och Försigtigt. Frånsida: Dristigt och Slugt. Holst. 167.	1
266	Jetonger.: a.) Åts. Heliga Birgitta. Fråns. Den helige alto. NM 24 sid 3 Nr 22. b.) Åts. Heliga Birgitta. Fråns. Birgittakorset. NM 17:2 sid 333 Nr 19.	01

Sedlar.

267	Sverige.: 1 kr 1914,1918,1919,1920,1921.	1+,1+/01,1+, 1,1
268	Sverige.: 1 Krona 1917.	1+
269	Sverige.: 5 Kronor 1924.	1

Litteratur.

All litteratur håller normalqualite om inget annat anges.

Böcker.

270	Aakjaer, S. (red.): Nordisk Kultur XXIX. MYNT.1936 Hft.
271	Ahlström, Almer och Hemmingsson.: Sveriges Mynt 1521-1977. Stockholm 1976. Inb.
272	Ahlström, Almer och Jonsson.: Sveriges Besittningsmynt. Stockholm 1980. Inb.
273	Ahlström, Almer och Jonsson.: Sveriges besittningsmynt. Stockholm 1980. Inb.
274	Ahlström, Brekke och Hemmingsson.: Norges Mynt. Stockholm 1976. Inb.
275	Appelgren, T. G.: Gustav Vasas mynt. Stockholm 1933. Inb.
276	Appelgren, T. G.: Apotekaren Gustaf Cavallis Kopparmynt. Faksimiltryck av Bobergs auktionskataloger 5-8 med prislista.Stockholm 1971. Hft.
277	Arne, T.J. (red.): Svenska Orientsällskapet Årsbok 1937. Här ingår Axel Wahlstedts artikel "Kopparmyntningen i japan under tiden intill shogunväldets fall."1937. Hft.
278	Becker, C.J. (red.): Studies in Northern Coinages of the Eleventh Century. Köpenhamn 1981. Hft.
279	Blackburn och Metcalf (red.): Viking Age Coinage in the Northern Lands. Del 1 och 2. Oxford. 1981. Hft.

- 280 Bukowski, H.: Samling af svenskt och utländskt sedelmynt. Stockholm 1886. Grönt halvklotband.
- 281 Dolley, R.H.M.: Some reflections on Hildebrand Type A of Ethelred II. Stockholm 1958. Hft.
- 282 Dolley, R.M.H. (red.): Anglo Saxon Coins. Studies presented to F.M.Stenton on the occasion of his 80:th birthday. London 1960. Inb.
- 283 Donner, H.: Greve Adolf Fredrik Munch och de Fahnehjemska sedlarna. Helsingfors 1918. Inb.
- 284 Felder, P.: Medailleur Johann Carl Hedlinger 1691-1771. Frankfurt 1978. Inb.
- 285 Flensburg, P.: Myntårbogen 1977.1977. Hft.
- 286 Galster, G: Sylloge of Coins of the British Isles. Copenhagen Part II. Anglo-Saxon Coins. Ethelred II. London 1966. Inb.
- 287 Galvanovska m.fl.: Museum of the History of Riga and Navigation. Inb.
- 288 Grönstedt, J.: Svenska bankers historia. Del 1. Stockholm 1917. Hft.
- 289 Göbl, R.: Sasanian Numismatics.1971 Inb.
- 290 Haljak, G.: Estonian coin. Tallin 1993. Hft. Molvögin, A.: Studia Numismatica. Tallinn 1995.
- 291 Hammarberg, Malmer och Zachrisson.: Byzantine Coins found in Sweden. Stockholm 1989. Inb.
- 292 Hamrin och Hyllegren.: Svensk myntförteckning. Del 1: 1818-1988. Stockholm 1988. Inb.
- 293 Hildebrand, B. E.: Minnespenningar öfver Enskilda Svenska Män och Qvinnor. Stockholm 1860. Grönt halvklotband.
- 294 Hildebrand, B. E.: Sveriges och Svenska konungahusets minnespenningar. Del I - 2. Stockholm 1874,1875. Två röda halvklotband.
- 295 Holst, G.: Spelpenningar avsedda för kortspel. Göteborg 1977. Hft.
- 296 Jonsson och Malmer (red.): Sigtuna Papers. Stockholm 1990. Inb.
- 297 Jonsson, K.: Viking-Age Hoards and Late Anglo-Saxon Coins. Stockholm 1987. Inb.
- 298 Jonsson, K.: The New Era. Stockholm 1987. Hft.
- 299 Jönsson och Saxin.: Mynt från Sveriges Medeltid. Faksimiltryck med regidter ur Sveriges Medeltid av H Hildebrand. Göteborg 1969. Hft.
- 300 Klackenbergh, H.: Monetarisering i medeltidens Sverige. Lund 1992. Hft.
- 301 Kleberg, H.J.S. (red.): Kungl. Svenska Riddarordnarna. Vol. 1 och 2. Stockholm och Malmö 1935-36. Rikt guldornamenterade blå helläderband.
- 302 Lagerqvist och Nathorst-Böös.: Mynt, sedlar och medaljer. Borås 1981. Inb.
- 303 Lagerqvist, L. O.: Svenska mynt under vikingatid och medeltid. Stockholm 1970. Hft.
- 304 Lilienberg, V. E.: Förteckning öfver Timmermansordens mynt- och medaljsamling. Stockholm 1910. Hft.
- 305 Lilienberg, V.E.: Förteckning öfver Timmermansordens mynt- och medaljsamling. Stockholm 1910. Hft.
- 306 Lindberg, N. J.: Riksdalrar präglade i Sverige. Helsingfors 1936. Inb.
- 307 Lindgren, T.: Riksbankens sedelhistoria 1668-1968. Stockholm 1968. Inb.
- 308 Lindgren, T.: Sveriges mynt 1719-1776. Stockholm 1953. Inb.
- 309 Malmer, B.: The Sigtuna Coinage c. 995-1005 . Stockholm 1989. Inb.
- 310 Malmer, B.: Mynt och människor. Uddevalla 1968. Inb.
- 311 Malmer, B. m.fl.: Corpus Nummorum Saeculorum IX-XI... Vol 3: Skåne, 1: Åhus-Grönby.1985. Hft.
- 312 Malmer, B. m.fl.: Corpus Nummorum Saeculorum IX-XI... Vol 8: Östergötland, 1: Älvestad-Viby.1983. Hft.
- 313 Malmer, B. m.fl.: Sveriges Mynthistoria. Landskapsinventeringen vol. 1: Myntfynd från Östergötland. Göteborg 1982. Hft.

- 314 Modéer, A.: Inledning til närmare kunskap om Swenske mynt och skådepenningar. Lund 1796. Inb.
- 315 Mäki, S.: Statsrådets Mauritz Hallbergs myntsamling. Österbottens museums stencil. 1987. Hft.
- 316 Nathorst-Böös, Widell, Jönsson: Numismatiska litteratursällskapet i Göteborg. Skrifter nr 8,14,20,21,24,25.
- 317 Oldenburg, J. F. H.: Beskrivning öfver J. F. H. Oldenburgs samling. Faksimil. Stockholm 1964. Inb.
- 318 Peterson, A.: Teknikens nydanare - en presentation av IVA:s minnesmedaljörer, samt Utmärkelser och minnesmedaljer 1919-1992. 2 volymer.
- 319 Platbarzdís, A.: Sveriges första banksedlar 1661-1668. Stockholm 1960. Inb.
- 320 Rasmusson, N. L.: Medaljer och Jetonger slagna av Kungl. Vitterhetsakademien och Kungl. Vitterhets, Historie och Antikvitetsakademien 1753-1953. Lund 1953. Hft.
- 321 Rasmusson, N.L (Red.): Commentationes de nummis saeculorum IX - XI. In Suecia repertis. Del I. Stockholm 1961. Hft.
- 322 Rasmusson, N.L (Red.): Commentationes de nummis saeculorum IX - XI. In Suecia repertis. Del I. Stockholm 1961. Blått halvklotband.
- 323 Rasmusson, N.L.: Sturetidens Svenska myntförhållanden. Göteborg 1970. Hft.
- 324 Rasmusson, N.L (Red.): Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis. Del II. Stockholm 1968. Hft.
- 325 Rasmusson, N.L (Red.): Corpus Nummorum saeculorum IX-XI... Vol 1: Gotland, 2: Bäl-Buttle. Lund 1977. Hft.
- 326 Rasmusson, N.L (Red.): Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis. Del I. Stockholm 1961. Grått halvklotband.
- 327 Reinfeld, F.: Münzkatalog - Der bekanntesten münzen von der antike bis zur gegenwart. München 1965. Inb.
- 328 Rydbeck, O. (Red.): Meddelanden från Lunds Universitets Historiska Museum. Här ingår: Rasmusson, N. L.: Från ett myntfynd från Dalby. Lund 1944. Hft.
- 329 Samhaber, E.: Penningen - I kulturhistorisk belysning. Stockholm 1965. Inb.
- 330 Seaby, H.A.: Greek Coins and their values. 2:a uppl. London 1975. Inb.
- 331 Seaby, P.: Coins of England.1976. Inb.
- 332 Seaby, P.: Coins of England.1982. Inb.
- 333 Seaby, P.: Coins of Scotland and the islands.1984. Inb.
- 334 Seaby, P.: The Story of British Coinage.1985. Inb.
- 335 Sillanpää, Hoffman m.fl.: Finlands banks sedeltryckeri. Vanda 1985. Inb.
- 336 Sjöstrand, E.: Mynt- och Bankpolitik under Hattväldet 1738-1764. Uppsala 1908. Häftad. Med dedikation från författaren till Gustaf Dalén.
- 337 Skaare, K.: Coins and coinage in Viking age Norway. Lund 1976. Inb.
- 338 Stiernstedt, A. W.: Beskrivning öfver svenska kopparmynt och polletter. I-II. Stockholm 1871. Grönt halvklotband.
- 339 Sundberg, G. (Red.): Från Myntkabinettet i Växjö. Växjö 1987. Inb.
- 340 Swensson, T. (Red.): Kungliga Myntet 1850-1950. Stockholm 1950. Hft.
- 341 Södermark, R.: Kungl. Svenska Riddareordnarna. Lund 1907. Inb.
- 342 Tingström, B.: Svensk numismatisk uppslagbok. Stockholm 1963. Inb.
- 343 Tingström, B.: Sveriges Plåtmynt 1644-1776. Uppsala 1984. Hft.
- 344 Westermark, U - Ashton, R.: Sylloge Nummorum Graecorum, Finland. The Erkki Keckman Collection. Del 1. Helsingfors 1994. Inb.

- 345 Wilcke, J.: Kurantmønten 1726-1788. Köpenhamn 1927. Inb.
- 346 Wolontis, J.: Kopparmyntningen i Sverige 1624. Helsingfors 1936. Hft.
- 347 Åsbrink, G.: Vasaordern. Stockholm 1922. Hft.
- 348 Åsbrink, G.: Vasaordern. Stockholm 1922. Hft.
- 349 Kronobergsboken 1987. Från myntkabinettet i Växjö. Växjö 1987. Inb.
- 350 Sörmlandsbygden 1962. Med bl.a: Rasmusson, N.L. Nyköping som myntort under Knut Länges tid. Inb.
- 351 Teoretisk undersökning... om penningenöd, mynt,agio, cours... Stockholm 1815. 36 s. Hft.

Periodiska publikationer.

- 352 Nordisk Numismatisk Årsskrift.: 1938. Hft.
- 353 Nordisk Numismatisk Årsskrift.: 1943, 1944. Två grå helklotband.
- 354 Nordisk Numismatisk Årsskrift.: 1959-1970. (12 vol.) Hft.
- 355 Nordisk Numismatisk Årsskrift.: 1975/76, 1977/78. (2 vol.) Inb.
- 356 Nordisk Numismatisk Årsskrift.: 1973-81, 1991. (6 vol.) Inb.
- 357 Numismatiska Meddelanden.: 2. Stockholm 1875. Omslaget ersatt med grönt skyddsomslag.
- 358 Numismatiska Meddelanden.: 10. Stockholm 1887. Hft.
- 359 Numismatiska Meddelanden.: 13. Stockholm 1892. Hft.
- 360 Numismatiska Meddelanden.: 17. Stockholm 1905 - 1915. 4 delar Hft. Numismatiska Meddelanden 25. Hft.
- 361 Numismatiska Meddelanden.: 18. Stockholm 1908. Hft.
- 362 Numismatiska Meddelanden.: 23. Stockholm 1923. Hft.
- 363 Numismatiska Meddelanden.: 25. Stockholm 1930. Hft.
- 364 Numismatiska Meddelanden.: 30. Stockholm 1965. Hft.
- 365 Numismatiska Meddelanden.: 31. Karlskrona 1973. Inb.
- 366 Numismatiska Meddelanden.: 32. Medaljgravören Erik Lindberg 1873-1966. Del 1 och 2. Stockholm 1988. Inb.
- 367 Numismatiska Meddelanden.: 33. Stockholm 1983. Inb.
- 368 Numismatiska Meddelanden.: 34. Stockholm 1983. Inb.
- 369 Numismatiska Meddelanden.: 35. Stockholm 1990. Inb.
- 370 Numismatiska Meddelanden.: 36. Uppsala 1987. Inb.
- 371 Numismatiska Meddelanden.: 37. Festskrift tillägnad Lars O. Lagerqvist. Uppsala 1989. Inb.

Tidskrifter.

- 372 Myntkontakt, Svensk numismatisk tidskrift 1975-1992, Register till Svensk numismatisk tidskrift 1972 - 1992. Enkel inbindning.
- 373 Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad. 1983-1995, vissa nummer saknas.

Auktionskataloger och lagerlistor.

- 374 D. Holmbergs lagerlistor nr. 60, 62, 63, 64, 66, 70. Alla i gott skick. (6 st. lagerlistor.) Stockholm 1932-1942.
- 375 Isidor Adolf Bonniers samling af Svenska Medeltidsmynt. (D.Holmberg auktion 69.) Faksimil.1957. Hft.
- 376 Finlands numismatiska förening. Auktion nr 300. 18-19 januari 1992. Hft.
- 377 Katalog över en utvald Samling Svenska Silvermynt. (C-O Algård). P.Österlund Myntauktioner 12 mars 1977. Inb.

- 378 Lensgreve Christian Lerche's Möntsamling. Bruun-Rasmussen och B. Ahlström auktion 24-26 mars 1992. Hft.
- 379 J. Schulman 12 juni 1928. Bl.a. M. Bernström, Göteborg. Hft.
- 380 SNFs auktionslistor: Nr 19: Sept-47 (Med. priser och delv. köpare.), Nr 31: Sept-50 (Med priser. Skadad "ryggsida" utan textförlust.), Nr 34: Juni-51 (Sid. 1 och 24-28 är fotokopior.), Nr 37: Juni-52 (Delvis priser. Sista sidan fotokopia.), Nr 42: Febr-55 (Delv. priser. Skadad sista sida.), Nr 43: Dec-55, Nr 44: Juni-56, Nr 45: Okt-56 (Delvis priser. Tejpåd rygg.). (8 st. auktionslistor.).
- 381 Swiss Bank Corp. och Spink&Son. Auktion Zürich 30/11- 1/12 1989. (C-E Schmitz samling) Coins of Sweden, Part I. 1512-1697.1989. Inb.
- 382 Lagerlistor. Moneta Mynthandel 1,2. Högbergs Mynthandel 4,5,7,10.
- 383 Bukowski nr 87 (häftad.) samt Adolph Hess lagerlista 1883, "Thalern, Medaillen und Goldmünzen..." (häftad med 1 pl.).

Partier/Lots. Böcker, tidskrifter m.m.

- 384 Gamby, Wallén m.fl.: Bland Numismatiker. Minnen från 1920- 1930- och 1940-talen. SNF Smärre Skrifter 3. Riksgälden, den svenska statsskulden 1697-1834. SNF Smärre Skrifter 4. Medaljer utgivna 1873-1987. Fonder och Stipendier. Stadgar. SNF Smärre skrifter 5. Felpräglade mynt. SNF Smärre Skrifter 6. Hft.
- 385 Hildebrand, H. m.fl.: KVHAA månadsblad 1884 innehållande diverse numismatiska artiklar. Pecunia 1-4, 1990-1993.
- 386 Holst, Lagerqvist, Nathorst-Böös m.fl.: 1. Antika årtalsmynt. 2. Mynt av arabiskt ursprung funna i Skandinavien. 3. Fyndet i chiffonjen. 4. Mynten berättar. 5. Alfred och Helene Jacobsson. Särtryck ur Åbo akademis årsskrift XIII-XV. 6. Gamla Mynt - litet myntlexikon. 7. Myntkatalogen Tvåhundra år. 8. Myntkabinettet i Smålands museum. 8. Översikt över fastlandsmyntningen 1180-1250. Särtryck ur Numismatiska Meddelanden 34. Hft.
- 387 Tonkin, Wallén, m.fl.: Myntboken 1979, 82. Sveriges sedlar. Värderingspriser 1979. Register 1983-1992 för SNT. Daler,Krona,Öre. Hft.
- 388 Jäntti och Karnila.: Nya ordenshandboken.Helsingfors 1984. Inb. Castrén, K.: Les ordres nationaux de la Finlande. Helsingfors 1975. Inb. Weilin - Göös.: Heraldica fennica. Esbo 1978. Inb.
- 389 Nathorst-Böös, E. Att samla numsmatica. Stockholm 1958. Biblioteksband. Bukowski Auktion 108, Oldenburg bl.a ordnar. 1897.
- 390 Platbarzdis, A. Die königlich Swedische Münze in Livland. Stockholm 1968. Hft. Marco. J. Mynttecken från hela världen.
- 391 Landskapsinventeringen, del 1-3, 5-7.
- 392 21 st häften med diverse numismatisk litteratur, bl.a några av SNF:s småskrifter.
- 393 Diverse småskrifter. 13 st.
- 394 Diverse numismatik, bl.a. SNT register 1972-92, Timmermansordens Myntkabinett, NNÄ 1981 m.m.
- 395 Lindgren, T.: Den finska allmogens trygghet. Lagerqvist och Nathorst-Böös.: Sedlar. Laurila, P.: Soviet paper money. Bourg och Hanot.: Assignats Francais.
- 396 Diverse böcker, bl.a. KVHAA's Årsbok 1978, 79, 90, 91.
- 397 Hintze, B.: Renässansmedaljer. Helsingfors 1924.Hft. Renqvist, A.: Arvid Karlsteen. Helsingfors 1931. Hft. Olseén, B.: Lea Ahlborn - En Svensk medaljkonstnär under 1800-talet. Lund 1962. Hft.
- 398 Linder-Welin, U. S.: Svensk koppar och kopparmyntning. Bergslagens Museum 1951. Hft. Nathorst-Böös, E.: PoletterDalarna. Hft.

Övrig litteratur.

- 399 Bergefalk, P.E.: Någots om Guldets framtid. Upsala 1853. Hft. Något slitet omslag.
- 400 Forsstrand, C.: Sveriges äldsta företag Stockholm 1923. Inb. Något trasig.
- 401 Hildebrand, H.: Sveriges medeltid 1- 4. Stockholm 1879-1953. Amatörmässig inbindning.

- 402 Hildebrand, K. G.: Falu stads historia 1641-1687. Falun 1946. Hft.
- 403 Lindroth, Sten.: Gruvbrytning och kopparhantering vid Stor Kopparberget. Del 2. Uppsala 1955. Inb.
- 404 Scander, R.: Karl IX:s Göteborg på Hisingen. Göteborg 1975. Häftad.
- 405 Schnell, I.: Nyköpings Historia. Nyköping 1963. Inb.
- 406 Stoltz, E.: Jockom Beck och Andarums alunverk. Lund 1979. Inb.
- 407 Svenska Industriens Män. 1:4 och 2:1. Stockholm 1875, 1880. Två inbundna vol.
- 408 Journal för manufaktur och hushållning. Stockholm 1826. Inb.
- 409 Lidman, H. Dansen kring järnet. Meinander, N. Gränges. Inb.
- 410 Åberg, Alf.: Vår svenska historia. Wik, H.: Norrlands export 1871-1937. Bachman, M.: Studier i kungl. vitterhets historie och antivittets akademis historia.

Plakat och Förordningar.

- 411 Plakat 16 mars 1686. Förnyelse om 1681 års utgående mynt.

Diverse.

- 412 a.) Myntskåp. Lembit 400, grön filt med plexiglas. b.) Låsbar trälåda, 420x270x135 mm.
- 413 Myntbrosch.: 2 Kr Jubileum 1897. Hänge.: 5 Kr Jubileum 1935. I+
- 414 Inramad plansch med avbildningar på Sveriges kast och minnespenningar, ca 60 x 40 cm. Utgiven av Strandbergs Mynthandel, Stockholm.
- 415 Mynthandlare Holmberg.: 7 st brev och telegram från Kungliga Myntkabinettet och Stockholms Stadsmuseum. 3 st gåvo och tackbrev till/från Timmermansordern. Diverse klipp och ett foto.

Sven Svenssons samling.

Nedanstående text är hämtat ur: Vad är Numismatik? av Lars O. Lagerqvist och Ulf Nordlind. Stockholm 1981.

Handlaren Sven Svensson, som avled 1928 i Stockholm, hade i många år suttit i Svenska Numismatiska Föreningens styrelse. Hans samlingar - som inte bara omfattade numismatiska objekt - var nog vad mynten och medaljerna beträffar bland de största en enskild svensk med begränsade medel någon sin ägt eller kommer att äga. Som han var ogift beslöt han sig för att testamentera samlingarna till föreningen. Kapitalet var tyvärr otillräckligt för att man i längden skulle kunna hålla den utställning som Svensson drömt om. Därtill kom att Kungliga Myntkabinettets nya salar - som inte funnits 1928 - började bli tillgängliga för alla intresserade. Efter långa diskussioner erhöles permutation av Svenssons testamente. De delar av hans samlingar, som inte ansågs behövlige för främst Kungliga Myntkabinettet, började säljas 1964. Kapitalet tillfaller Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik, som står under Kungliga Vitterhets, Historie och Antikvitetsakademins överinseende. Styrelsens medlemmar väljs av denna samt av Svenska Numismatiska Föreningen. Kungliga Myntkabinettets chef är självskriven ordförande. Stiftelsens främsta uppgift är att gynna numismatisk forskning inom Svenssons samlingsområden - i huvudsak östersjöområdet, främst de nordiska och baltiska länderna - samt att komplettera Kungliga Myntkabinettets samlingar på dessa områden.

Mera om Svenssons donation och bildandet av Sven Svenssons Stiftelse för Numismatik kan man läsa om i Numismatiska Meddelanden XXV, 1930, s 77ff, samt i Myntkontakt 1978, s 30ff. Permutationen finns beskriven i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1963, s130, 133 och 186. Delar av samlingarna har, som framgått ovan, redan avyttrats på auktioner från 1964 och framåt. Det mesta har sålts via SNFs egen auktionsverksamhet, främst på 60-talet, men två större offentliga auktioner har också avhållits 1966 och 1970 i Hirsch Mynthandels regi. Innan ytterligare försäljningar kan ske måste återstående material gås igenom av representanter dels från SNF, dels från Kungliga Myntkabinettet, för att man slutgiltigt skall kunna bestämma vilka objekt som skall överlämnas till KMK som gåva, och vilka objekt som skall försälas. Denna genomgång pågår för närvarande, och avslut har gjorts på medaljer och papperspolletter. Mera om inventeringsarbetet finns att läsa i Svensk Numismatisk Tidskrift 1995, nr 7, s 184.

Medaljer.

Kungliga Medaljer.

- 416 Gustav Vasa.: Durands allmänna serie minnespenningar. Graverad i Paris 1826. Hildebrand ger följande 01
kommentar: "De anförda årtalen vitna om en utomordentlig brist på historisk kunskap, eller rättare om stor vårdslöshet. Det tycks att man åt konung Gustaf af misstag givit Axel Oxenstiernas födelse- och döds-år, hämtade från dennes i samma serie präglade minnespenning". Brons 40,4 g. Hild. 18.
- 417 * Gustav II Adolf och Maria Eleonora.: Silver, förgylld, gjuten. 17,4 g. Hild. 287b. I/+

- 418 * Gustav II Adolf.: Minnespenning med kungens valspråk "Deo et victricibus armis", översatt "Med Gud och de segerrika vapnen". Minnespenningar av denna typ är präglade eller gjutna både före och efter kungens deltagande i trettioåriga kriget. De utdelades bl a åt personer som givit prov på tapperhet och åt andra personer som gjort kungen viktiga tjänster. Oval. Bly gjuten 30,6 g. Hild. 103. 1
- 419 * Kristina.: Drottningen avsäger sig kronan på rikssalen i Uppsala slott den 6 juni 1654. Gravör: CG Hartman för hans svenska regentlängd efter Keders förslag. Brons, 22,6 g. Hild. 82. 1+ / 01
- 420 * Kristina.: Drottningens högtidliga intåg i Rom i december 1655. Gravör: Gaspare Morone Rom. Fränsidans bild visar stadsporten Porta Flaminia (Porta del Popolo) framför vilken Kristina och två kardinaler rider till häst. Brons 15,9 g. Hild. 83, Bildt (1906) s 37ff. 1+ / 01
- 421 * Karl XI.: Sveriges inre välstånd och självständighet i förhållande till främmande makter under senare åren av kungens regering. Gravör: Arvid Karlsten för dennes andra regentlängd. Den sköld som faller ned från himlen på fränsidans bild är en sk. ancile. Enligt den antika mytologin föll en sådan sköld ned från himlen under kung Numas tid. Roms välfärd skulle vara fäst vid denna sköld. Silver 9,2 g. Hild. 111. 1+
- 422 * Karl XI.: Kröningen i Uppsala domkyrka den 28 september 1675. Gravör: Arvid Karlsten. Stamparna har blivit omgjorda: åts osignerad och andra små skiljaktigheter som t.ex. avseende lagerkranen och årtalets siffror. Silver 16,7 g. Hild. 44a. 1
- 423 * Karl XII.: Kungen uppträder som medlare vid den mellan Frankrike och dess fiender i Ryswik i Holland avslutade freden den 20 september och 30 oktober 1697. Förmodligen slagen i Tyskland. Silver 7,4 g. Hild. 13. 1+ / 01
- 424 * Karl XII.: Kungen mottar den heliga smörjelsen i Stockholms storkyrka den 14 december 1697. Gravör: Arvid Karlsten för dennes andra regentlängd. Silver 7,5 g. Hild. 18. 1
- 425 * Karl XII.: Kungens död 1718. Gravör: C G Hartman. Silver 8,3 g. Hild. 202. 1
- 426 * Ulrika Eleonora (d.ä.): Drottningens gudsfruktan och älskvärda egenskaper. Gravör: Arvid Karlsten för dennes andra regentlängd. Stampskada. Silver 5,9 g. Hild. 12. 1+
- 427 * Fredrik I.: Kungens minne. Gravör: Carl Enhörning för hans regentlängd år 1787. Silver 6,5 g. Hild. 80. 1 / 1+
- 428 * Adolf Fredrik.: Tronföljarens förmålning med Lovisa Ulrica av Preussen 1744. Gravör: Georg Wilhelm Kittel Breslau (inte Johann Kittel som Hildebrand anger) med anledning av förmålningshögtidligheterna i Berlin. Silver 7,3 g. Hild. 7. 1+
- 429 * Gustav III.: Svenska flottan under hertig Carls befäl vinner slaget vid Hogland i finska viken 1788. Gravör: Carl Enhörning 1793. Brons 14,4 g. Hild. 68. 1 / 1+
- 430 * Gustav IV Adolf.: Prins Gustav Adolf utropad till kung den 29 mars 1792. Hildebrand betecknar medaljen som "utländskt simpelt arbete". R enligt Hild. Mässing 2,9 g. Refflad rand. Hild 3. 1 / 1+
- 431 * Gustav IV Adolf.: Ordenssällskapet Fribyggare-samhället. Gravör: Carl Gustav Fehrman. Präglad hos Kapten Mechanicus Appelqvist. Sällskapet hade litterärt och pedagogiskt ändamål. Denna medalj avsåg inrättandet av ett lyceum för undervisning och utdelades där som belöning. Brons 12,5 g. Hild. 49. 01
- 432 * Karl XIII.: Fred mellan de allierade makterna och Frankrike i Paris 1814. Gravör: Thomas Wyon i London sannolikt 1814. Sverige tillerkändes genom denna fredsuppgörelse 24 miljoner francs som ersättning för ön Guadeloupe. Kantslag. Brons 87,5 g. Hyckert NM XIII s 41 nr 2. 1+
- 433 * Karl XIV Johan.: Hillska skolan på Barnängen i Stockholm. Belöningsjettong för flit och uppförande. Hillska skolan hade som ändamål att bereda "en liberal, humanistisk och moralisk bildning". Skolan organiserades 1829 av härads hövdingen greve David Frölich och upplöstes 1846. Ifrågavarande minnespenning började präglas 1832. Läs mera om skolan och jettongerna av Eva Wiséhn i SNT 1992 s 126ff. Silver 12,3 g. Hild. 103. 01
- 434 * Oscar I.: Kungens och drottning Josephinas kröning 1844. Gravör: L P Lundgren. Silver 1,2 g. Hild. 11. 1+
- 435 * Karl XV.: Världsutställningen för fiskeri och sjöfart i Havre 1868. Belöningsmedalj. Gravör: C. Trotin efter A. Hamels modell. Brons 10,9 g. Hyckert NM XIII s 66 nr 10. 01
- 436 * Oscar II.: Uppsala universitets fyrahundraårsfest 1877. Gravör E. H. Ekvall. Tenn 17,6 g. Hyckert NM XIII s 97 nr 15. 01
- 437 * Gustav V.: Svenska läkaresällskapets hundraårsjubileum 1908. Gravör: Erik Lindberg. Medaljen skulle åtfölja sällskapets årliga pris för framstående forskning. Brons 145,9 g. Hyckert NM XVII:2 s 132 nr 8, Ehrensvärd NM XXXII:2 s 53. 1+

417

419

418

421

420

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

433

439

442

446

447

- 438 Gustav V.: Invigningen av Stockholms stadshus 1923. Modellerad av skulptören Aron Sandberg. Graverad och präglad hos Sporrang & Co. Aron Sandberg (1873-1959) var bl a skulptör och överlärare vid tekniska skolan i Stockholm. Arbetade som dekorativ skulptör vid stadshusbygget. Medaljen slagen av Stockholms stadshusnämnd med anledning av stadshusets invigning och utdelad till funktionärer, tjänstemän och arbetare vid stadshusbygget. Brons 75,4 g. Wahlstedt NM XXIV s 230 nr 1. 01
- 439 * Fredrika Dorothea Vilhelmina.: Minnespenning med drottningens bild. Gravör: Carl Enhörning. Ensidig. Tenn 5,3 g. Hild. 1. 01

Medaljer över enskilda personer.

- 440 Birgitta Birgersdotter.: Enligt Hyckert är denna präglad i senare tid (Belgien?). Har använts som radbandspenning och har haft ögla. Bly, förgylld 23,7 g. NM XVII:1 s 3 nr 4. 1
- 441 Charles Dickson (1814-1902):. Slagen 1888 av Dickson i anledning av Göta Provinciallogens 100-årsminne. Gravör: Adolf Lindberg. Brons 79,4 g. NM XVII:2 s 258 nr 2. 01
- 442 * Anders Knappe Hansson (1720-1786):. Slagen 1815 och utdelades vid Gustafsbergs barnhus "som uppmantran åt de genom flit och framsteg samt godt uppförande mest utmärkta bland barnen". Gravör: Carl Enhörning. Knappe och hans hustru Katarina Hegardt donerade 1772 större delen av sin betydande förmögenhet till stiftande av barnhuset som anlades 1776 utanför Uddevalla. Silver 12,4 g. NM XVII:1 s 299. 01
- 443 Adam Magnus Emanuel Lagerberg (1844-1920):. Slagen i Paris av Brichant. Gravör: Michaux. Mässing 14,08 g. NM XVII:2 s 309 nr 2. 1+
- 444 Carl von Linné (1707-1778):. Slagen av Lièges sällskap för trädgårdsskötsel och lantbruk som belöningsmedalj. Brons 50,3 g. NM XVII:1 s 263 nr 35. 1+/01
- 445 Johan Fredrik von Kaulbars (1689-1762):. Slagen 1904 av S:t Johanneslogen Salomon a Trois serrures. Gravör: Erik Lindberg. Silver 45,5 g. NM XVII:1 s 198, Ehrensverd NM XXXII:2 s 36. 1+
- 446 * Gustav af Klint (1771-1840):. Slagen 1895 av Nautisk-meteorologiska byrån att användas som belöning för meddelade observationer gjorda under långvariga sjöresor. Linderdahl som omnämns på fransidan var kapten på ett fartyg från Gävle och gjorde åren 1880-1895 observationer under resor på atlantiska, indiska och stilla oceanerna. Gravör: Lea Ahlborn. Silver 16,0 g. NM XVII:2 s 105 nr 4. 01/0
- 447 * Karl August Nicander (1799-1839):. Slagen av Svenska akademien 1892. Gravör: Lea Ahlborn. Silver 14,18 g. NM XVII:2 s 99. 01/0
- 448 Nils Otto Gustaf Nordenskjöld (1869-1928):. Professor i geografi och etnografi vid Göteborgs högskola. Rektor vid handelshögskolan i Göteborg. Modellerad i Wien av skulptören H Taglang. Graverad och präglad på Hauptmunzamt i Wien. Brons 158,23 g. Ensidig. NM XXIV s 217. 01
- 449 Anna Regina Palbitzki (1618-1666):. Gravör: Johan Rethe. Förgyllt bly 10,8 g. NM XVII:1 s 43. 1
- 450 * Matts Persson (1754-1809):. Hemmansägare i Utsund i Folkärna i dalarna, riksdagsman. Gravör: Carl Enhörning. Silver 39,5 g. NM XVII:2 s 23. 1+
- 451 Fredrik Rudberg (1800-1839):. Docent i matematik sedan professor i fysik vid Uppsala universitet. Slagen 1863 av Vetenskapsakademien. Gravör: Lea Ahlborn. Silver 12,6 g. NM XVII:2 s 102. 01
- 452 * Nils Gabriel Sefström (1787-1845):. Professor i kemi vid bl a artilleriläroverket. Slagen 1861 av Vetenskapsakademien. Fransidan anspelar på Sefströms förtjänster att ha infört väsentliga förbättringar i bergsväsendet i allmänhet och järnhanteringen i synnerhet. Gravör: Lea Ahlborn. Silver 12,4 g. NM XVII:2 s 116 nr 3. 01
- 453 * Johan Vilhelm Sprengporten (1720-1795):. Spelpenning slagen 1786. Gravör: Carl Enhörning. Silver 10,0 g. NM XVII:1 s 322. 01
- 454 Jöns Svanberg (1771-1851):. Professor i matematik vid Uppsala universitet. Slagen 1856 av Vetenskapsakademien. Gravör: Lea Ahlborn. Silver 12,6 g. NM XVII:2 s 133. 01
- 455 * Magnus Stenbock (1664-1717):. Slagen troligen i Danmark med anledning av Stenbocks utrymmande av Tönning 1713. Gravör: P Berg. Brons 17,3 g. NM XVII s 115 nr 4, Ossbahr (1927) 164. Inristning på atsidan. (1+/01)
- 456 Knut Agathon Wallenberg (1853-1938):. Bankdirektör. Slagen 1911 i anledning av Wallenbergs 25-årsjubileum som VD. Gravör Erik Lindberg. Silver 128,4 g. NM XVII:2 s 329, Ehrensverd NM XXXII:2 s 66. 1+

- 457 Johan Olof Wallin (1779-1839): Ärkebiskop. Slagen 1835 av gravören K. M. Mellgren. Brons 32,7 g. 01
NM XVII:2 s 102.

Polletter.

Stockholm.

- 458 Ängslupspolletter, 15,10,5(2),3 öre, ÅF vitmetall, 8(3),7 öre mässing, Åkerholmska Bosättnings Magasinet koppar, alla olika. 11 st. 1-1+
- 459 Ängslupspolletter, 15,10,5(2),3 Öre, ÅF vitmetall, 8,5,3 öre, 8 öre Karl XII torg-Stadsgården mässing, Åkerholmska Bosättnings Magasinet koppar, alla olika. 11 st. 1-1+
- 460 Ängslupspolletter, 12,8,5(2) öre mässing, 15,10(2),3 öre koppar, ÅF vitmetall, Nya Ängslupsaktiebolaget mässing, alla olika. 10 st. 1-1+
- 461 a.) ÄNGSLUPEN / NACKANÄS. 15 öre frånsidan slät. b.) D:o utan valör, oval och rund, frånsidan med Sporrongs äldre stämpel, mässing 3 st. NM IV 44:72. 1,1/1+,1/1+
- 462 Stockholms Ängslupsaktiebolag.: a.) DOCKAN / STADEN, b.) DOCKAN / SLIPEN, Morelles stämpel på frånsidan, mässing. 2 st. NM XII 75:33, NM XII 75:34. 1,1

Restaurang, cafe och marketenteripolletter.

- 463 Theodor Blanch Wiener Café, Hamngatan 18 B. Åtsidan 300,100,50,25,10,5 öre. Frånsidan Sporrongs raka stämpel på två rader, nysilver. 6 st. NM XII 108:485-491. 1/1+
- 464 Arbetarnes Ångkök. Fredags och Thorsdags middag, vitmetall. Onsdags, Thorsdags, Fredags och Lördags afton, vitmetall. D:o med rektangulär utstansning i mitten, Thorsdags, Fredags och Lördags afton, vitmetall. D:o Onsdags och Thorsdags afton mässing. 11 st. Se NM XII sid 112. 1-1+
- 465 a.) Kungliga 2:ra Lifgardets marketenteri, nyare typ, åtsidan 100 därunder ALG som monogram i oval stämpel. Frånsidan 100 därunder Sporrongs raka stämpel på två rader. b.) Åtsidan 1 därunder ALG som monogram i oval stämpel, frånsidan Sporrongs nyare stämpel mässing. 2 st. 1+,1+

Diverse polletter.

- 466 Arbetare / Pollett / 1876 / N^o, upphöjd kant, frånsidan slät med upphöjd kant, koppar. Obestämd. 1
- 467 A.E.M. / 29, H5 allt instämplat, zink. Ensidiga. Obestämda. 2 st. 1,1/1+
- 468 IB / 579, IB / 1408 allt instämplat, koppar. Ensidiga. Obestämda. Jmfr. NM XII 169:90. 2 st. 1?,1
- 469 Rockmärken. 14,12,3 instämplat. Runda 37 mm, mässing. 3 st. 1/1+
- 470 a.) Alfred Johnson Vinhandel 10 öre, zink. b.) Kontoristföreningen 10, koppar. c.) Isbana Kungliga Humlegården 3 öre, koppar. 1+,1,1?

Hundskattemärken.

- 471 a.) Hundskattemärke / Emellan årtalet 18-78 S:t Eriks bilden / N° 4417 instämplat, vid kanten en oval pärlring, uphöjd kant, inslaget hål vid sidorna, brakteatpräglad. b.) Solna / 1862 instämplat, vid kanten en pärl och en slät ring, inslaget hål upptill. Ensidiga, mässing. 1,1+
- 472 * Hundskattemärke / Emellan årtalet 18-94 S:t Eriks bilden / N° 121 instämplat, vid kanten en oval pärlring, inslaget hål vid sidorna, brakteatpräglad. Oval, mässing. 1/1+
- 473 Hundskattemärke / Emellan årtalet 18-98 S:t Eriks bilden / N° 1669 instämplat, vid kanten en pärlrand, två inslagna hål vid varje sida. Brakteatpräglad. Rektangulär med avhuggna hörn, koppar. 01

Övriga landet.

- 474 Sörforsverken i Atmars socken, Västernorrlands län. Ängslupspollett, Prinsessan LOVISA 5 öre. Ensidig mässing. 1
- 475 Åby.: Östergötlands län. ÅBY / SPINNERI / stjärna med sidoprydnader, vid kanten en pärl- och en slät ring. Frånsidan med bläck, Ödeshög, mässing. 1+/01
- 476 * Åtvidabergs Järnväg.: FB till vänster det dubbla kopparmärket, däremellan ett inslaget hål. Ensidig, förtent järnbleck. 1+

477	Dannemora.: Spisrättningen. D S / BM instämplat. Ensidig Järnbleck, obeskriven. Rost. Jmfr. NM IV 6:7.	1
478	Göteborg.: SKIEPPS / WARFET / WIKEN / N° 1356 instämplat, refflad kant. Frånsidan: 1 / KANNA / DRICKA, refflad kant, koppar.	1
479	Kalix.: a.) Uptill inom banderoll, ÅNGBÅTSPOLLETT / 25 ÖRE, vid kanten en slät oval ring. Frånsidan: Morells stämpel, oval vitmetall. b.) Lik föregående men 10 öre och rund, vitmetall. 2 st. NM XII 168:42, NM XII 168:43.	1+,1+
480	Klosterns Bruk.: C2 / 16 T = KOL / CEL instämplat. Frånsidan: med bläck, Klosters Bruk, järnbleck. Stj. 82:13.	1/1+
481	Korså Järnbruk.: 11 TOR / ES inom oval stämpel, allt instämplat. Ensidig, förtent järnbleck. Stj. 83:8.	1/1+
482	Kristianstad.: Skånska Konservfabriken. En ring, därunder en stjärna, allt instämplat. Frånsidan: med bläck X stad, förtent järnbleck, obeskriven, oregelbunden.	1+
483	Laxsjö Masugn.: 14 T KOL instämplat. Ensidig, förtent järnbleck. NM IV 23:4.	1/1+
484	Laxsjö Masugn.: 13 T KOL instämplat. Frånsidan med bläck Laxsjö, Ensidig, förtent järnbleck. NM IV 23:5.	1
485	Limå Järnverk.: 16 5 Instämplat, med bläck Limå. Ensidig, rektangulär, koppar. NM IV 23:13.	1+
486	Limå Järnverk.: 16 Instämplat. Ensidig, rektangulär, koppar. NM IV 23:14.	
487	Linköping.: Stora Hotellet. a.) 35 instämplat. Frånsidan med bläck, Linköping. b.) 8 instämplat. c.) 2 instämplat. Ensidiga, alla förtent järnbleck. NM XII 54:13,5,22. 3 st.	1+,1,1
488	Mölnadal.: 1 båge upptill, MÖLND-VÄG därunder BOLAG, inslaget hål upptill, frånsidan slät. Ärgfläck på åtsidan, zink. Stj. 218.	1+
489	Movikens Masugn.: M / 2 ½ instämplat. Ensidig, oval, zink. NM IV 27:2.	01
490	Movikens Masugn.: M / 1 ½ instämplat. Ensidig, oval, zink. NM IV 27:4.	1/1+
491	Söderhamn.: Ångslupsbolaget Nocturnus 30,25,20,15,10 öre. Frånsidan med sporrongs äldre stämpel, koppar. NM XII 140:27, NM XII 141:28-31. 5 st.	1+/01-01/0
492	Söderköping.: Stadshotellet. PJ 50,25 instämplat, mässing. PJ 10 instämplat, koppar. Frånsidan med sporrongs nyare stämpel, NM XII 141:13-15. 3 st.	1+,1+,1+
493	Stora Kopparberg.: a.) Bergslagsmärket med korslagda pilar, omskrift: STORE KOPPARBERGSL:POLLETT *. Frånsidan: Ett berg under strålände sol, nedtill årtalet 1763, gällde för 6 öre. b.) Lik föregående men mindre och årtalet 1762, gällde för 3 öre. Ehn. 1015,1017. 2 st.	1,1?
494	Stora Kopparberg.: ANNO / Kolryss / 1682. Frånsida: H med därpå ställt F inom lagerkrans, koppar. Stj. 172:12a.	1?
495 *	Trelleborg.: Apoteket Svea. I mittpartiet en hermesstav som omges av bokstäverna A S T, därunder inom rektangel 31 instämplat, nedtill KH inslaget (Knut Haeger), inslaget hål upptill. Upphöjd kant. Brakteatpräglad, zink.	1+
496	Trollhättan.: TROLL / HÄTTAN. Frånsidan 2 / KANNOR / DRICKA. Åttkantig, Koppar. Stj. 189:1.	1/1+
497	Trummelsbergs Jernverk.: 10,2,1 instämplat. Frånsidan med blyerts Trummels / berg. Förtent järnbleck. NM IV 66:22, 66:31, 66:32. 3 st.	1,1,1?
498	Uppsala brandkår.: På fältet är 1,2 och 3 utstansade, till vänster inom oval ring ett krönt lejon. Koppar. NM IV 67:8-10. 3 st.	01,01,01
499	Uppsala brandkår.: På fältet är 6 och 7 utstansade, till vänster inom oval ring ett krönt lejon. Koppar. NM IV 67:13, 67:14. 2 st.	1+,01
500	Ursviken.: Sävenäs Masugn. I oval på mitten, insvängd över och under, upphöjd stämpel S L S, därunder 24 T. Ensidig koppar,ärgig. NM XII 139:2.	1+
501	Vaxholms Fästning.: På fältet, 2 instämplat / ----- / ÖRE däröver i båge: WAXHOLMS FÄSTNING, däromkring en pärlring. Frånsidan med Morells stämpel, mässing.	1+

- 502 Wattholma Järnverk.: a.) Tomt mittfält, omskrift: Wattholma + MJÖLK-POLLETT+, mässing. b.) a.) Tomt mittfält, omskrift: Wattholma + MJÖLK-POLLETT+, järnbleck. c.) Tomt mittfält, omskrift: Wattholma + MJÖLK-POLLETT+, rund utstansning i mittfältet, mässing. d.) Tomt mittfält, omskrift: Wattholma + MJÖLK-POLLETT+, rund utstansning i mittfältet, järnbleck. e.) Tomt mittfält, omskrift: Wattholma + MJÖLK-POLLETT+, koppar. f.) Tomt mittfält, omskrift: Wattholma + MJÖLK-POLLETT+, rund utstansning i mittfältet, koppar. 6 st. 1-1+
- 503 * Wigelsbo Gruvor.: 28 / W instämplat, inslaget hål upptill. Ensidig, koppar. NM IV 69:13. 1+
- 504 * Wikmanshyttans Jernverk.: 1 / SUP instämplat. Ensidig, rund förtent järnbleck. NM IV 70:17. 1+
- 505 * Wikmanshyttans Jernverk.: På fältet 17, vid varje sida inom pärlring THW sammanbundna, allt instämplat. Ensidig, zink. NM IV 70:11. 01
- 506 Wikmanshyttans Jernverk.: På fältet 12, vid varje sida inom pärlring THW sammanbundna, allt instämplat. fränsidan med bläck Wikmanshyttan. Ensidig, zink. NM IV 70:16. 1+

Hundskattemärken.

- 507 Malmö.: Hundskattemärke. ·MALMÖ· / N° 210 instämplat / ·1870· upphöjd kant, två inslagna hål vid varje sida. Brakteatpräglad, mässing. 1+
- 508 Trelleborg.: Hundskattemärke. / 1875 instämplat / N° 2 instämplat inom rektangulär ram, 4 hål vid varje sida. Brakteatpräglad, zink. 1+

Papperspolletter.

- 509 Lindgrens Vinhandel.: På fältet 30 / ÖRE, omskrift: C.A.Lindgrens & Co VINHANDEL. Vit text på blå botten. Fränsidan med fastsättningsrester. Papp, rund. 1+
- 510 * Lindgrens Vinhandel.: På fältet 6 / ÖRE, omskrift: C.A.Lindgrens & Co VINHANDEL. Vit text på blå botten. Papp, rund. Fränsidan med fastsättningsrester. 1+
- 511 * Sabbatsberg.: MAT-POLLETT / SABBATSBERGS / FATTIG=INRÄTTNING / 12 Skilling- Bco 1832. Vit med svart text och ornerad ram, övre högra hörnet är avbrutet. Fränsidan med påklitråd påsättare. 1/1+
- 512 Stockholms Spinnhus.: Pollett N° / Går och galler inom / Stockholms Spinnhus, Såsom / Contant, för Sex Öre Koppt. 15 mm lång reva nedtill. Ensidig. 1/1+
- 513 * Svanå Jernverk.: B°K / 1 Stig Kol SW. Underhafv. Vit med svart text, ornerad ram. Fränsidan med påklitråd fastsättare. 1/1+
- 514 * Svanå Jernverk.: B°K / 6 Tr Kol. Vit med svart text ornerad ram. Fränsidan med istråd fastsättare. 1+/01
- 515 Wikmanshytte Bruk.: a.) 16 TUNNOR KOL. Svart text på vit kartong. 16 inom fyrkantig ram, inom oval av punkter THW sammanbundet, som är Wikmanshyttans stämpel för stångjärn 1828. CRU bruksstämpeln för uchatiistål 1860. Ornerad ram, 1873. Fränsidan med spår av fastsättare. b.) Som föregående men 18 tunnor Kol, smutsiga. 2 st. 1,1?/2
- 516 Wikmanshytte Bruk.: 12 TUNNOR KOL. Svart text på blå kartong. 12 inom fyrkantig ram, inom oval av punkter THW. 1

Spelpenningar och Jetonger.

- 517 Spelmarker i mässing resp tenn samt ett imiterat turkiskt mynt i mässing. 4 st. 1/1+
- 518 Danmark eller Tyskland.: Åts. Versehen ist verspielt. Fråns. Ugglor med glasögon och tre spelkort i höger klo. Koppar 22 mm 5,5 g Holst 95 s 45. 1/1+
- 519 Tyskland.: Jetonger, Lauer resp Reich. Mässing 0,62 g resp bleck 1,1 g. Totalt 2 st. 1/1+

472

476

495

503

504

511

505

510

513

514

Auktionsvillkor för Svenska Numismatiska Föreningens auktioner.

1. Endast medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen, nedan kallad SNF, eller i annan till Nordisk Numismatisk Union ansluten förening äger rätt att närvara och lämna bud.
2. Medlemmar i till SNF anslutna klubbar och föreningar har rätt att lämna gemensamma bud i sin klubbs eller förenings namn, men äger inte rätt att lämna personliga bud i eget namn.
3. Katalogens uppgifter har utformats med största möjliga omsorg med reservation för smärre misstag eller fel som kan ha uppstått vid katalogens redigering. Korrigeringar kan komma att meddelas vid auktionstillfället.
4. Objektens äkthet garanteras, om ej annat anges.
5. Objekten säljes i vid klubbslaget befintligt skick, och då de finns att bese vid angiven visningstid, och dessutom delvis är avbildade i katalogen, accepteras normalt ej reklamationer från vid auktionen närvarande personer. Reklamationer från icke närvarande budgivare skall vara SNF tillhanda senast 14 dagar efter mottagandet. Reklamationer får icke beläggas med lösen.
6. Auktionsledningen avgör eventuella tvistefrågor i samband med auktionen och har rätt att slå samman, dela, utesluta och ändra ordningsföljden mellan objekten i förhållande till katalogen, om så visar sig lämpligt.
7. Budgivare är alltid själv ansvarig för avgivet bud, även om detta sker på annan persons uppdrag.
8. Auktionsledningen avgör eventuella tvister rörande budgivningen och har också rätt att om den så bedömer lämpligt åter ta upp ett tidigare nummer till förnyat utrop.
9. Lägsta bud är 10 kr, och auktionsledningen bestämmer hur buden skall höjas.
10. Köpare erlägger inga avgifter på klubbat pris.
11. Inköpta objekt skall avhämtas omedelbart efter auktionen mot erläggande av full betalning. Önskas andra villkor skall detta överenskommas med auktionsledningen före auktionens början.
12. Anbud från icke närvarande budgivare bevakas av auktionsledningen utan extra avgifter och inropas, om så möjligt, så förmånligt som möjligt för anbudsgivaren.
13. Om två skriftliga anbud är lika, äger det först datumstämplade företråde.
14. Icke närvarande budgivares erhållna objekt översändes mot postförskott, om inte annat begärts, varvid kostnader för försändelse och emballage samt postens avgifter tillkommer.
15. Äganderätten till objekten övergår till köparen först när full betalning är SNF tillhanda.
16. Tvister som kan uppstå i samband med denna auktion skall hänskjutas till Stockholms tingsrätt, vilken skall tillämpa Svensk lagstiftning.
17. Deltagande i auktionen är frivilligt och innebär acceptering av dessa villkor.

Politiskt mynt för ung drottning

Nyförvärv av mynt från Skottland hör inte till vanligheterna. Då och då kommer emellertid tillfällen till kompletteringar av samlingen. Kungl Myntkabinetet har sedan gammalt en representativ skotsk myntsamling: från en sterling präglad för Vilhelm lejonet (1165–1214) till en 40-shilling präglad 1695 för Vilhelm II (1695–1702). Här finns också en sällsynt dukat, s k *bonnet piece*, präglad i guld 1540 för Jakob V (1513–1542). Målet är naturligtvis att museets samling skall innehålla de vanligaste mynttyperna.

Genom en gåva från Sven Svenssons stiftelse kunde år 1995 ett mynt präglad för Maria Stuart läggas till samlingen. Myntet är av valören testoon och präglad 1558. Maria införde år 1553 denna nya myntvalör, vilken motsvarade 4 *shilling* i silver. De porträtlika framställningarna på mynten återkom också under Marias regeringstid. Det nedan beskrivna myntet bär dock inget porträtt.

Maria Stuart var bara sex dagar gammal då hon 14 december 1542 blev drottning – ett ämbete som innebar väldigt lite frihet att bestämma över sitt eget liv. Redan 1543 ingicks förhandlingar för giftermål med prins Edvard av England. Dessa avstannade emellertid bland annat på grund av att änkedrottningen Maria av Guise (eller Lorraine) påverkade de regerande till en alltmer franskvänlig politik.

Maria erbjöds istället till prins Frans som var Henrik II:s av Frankrike äldste son. Hon accepterades, och skickades år 1548 till Frankrike tillsammans med fyra lekkamrater, alla vid namn Maria. Maria växte upp vid Henrik II:s hov och uppfostrades av hans syster. Hon påverkades starkt av drottningen, Katarina av Medici, och blev en mycket lärd och världsvan ung dam. Maria ansågs mycket vacker och kronprins Frans blev varmt förälskad i henne. De gifte sig 1558, men det blev ett kort äktenskap. Frans blev kung av Frankrike 1559, men redan året därpå dog den unge sjuklige kung Frans II och Maria blev änka.

Under den korta samregentperioden hann emellertid mynt med deras gemensamma monogram präglas. Både från året då Maria var drottning endast av Skottland och från året som drottning även av Frankrike.

På åtsidan syns det krönte monogrammet med de sammanflätade

Frans och Maria av Skottland, *testoon* 1558.
KMK 102 418. Foto: Jan Eve Olsson.

bokstäverna *FM* och omskriften *FECIT.VTRAQVE.VNVM.1558*. På ömse sidor av monogrammet finns de lorrainska korsen. På fransidan, lagd över ett sk kryckkors, syns en vapensköld med de båda kungligheternas vapen och omskriften *FRAN[S].ET.MA[RIA].DEI. G[RATIA].R[EX].R[EGINA]. SCOTO[RVM].D[ELFINVS]. D[ELFINA].VIEN[NE]*.

Enligt fransidans omskrift är Frans kung av Skottland, vilket han formellt inte var, men ur politisk synvinkel önskade Maria att det skulle vara så. Före sitt giftermål med Frans

hadde Maria varit tvungen att under-teckna ett hemligt kontrakt i vilket hon, om hon dog barnlös, gav Frans rätten till Skottlands tron samt arvsrätten till Englands tron. Starka politiska krafter var i rörelse för att ge Maria Englands tron, eftersom man ansåg att hon var den som stod närmast i tronföljd efter Maria Tudor – Elisabet ansågs inte som legitim arvinge till tronen. Åtsidans omskrift (Han gör ett till två) kan antingen syfta på den förening Frans och Maria representerade med sitt giftermål eller på den önskade föreningen av Skottland och England.

Eva Wiséhn

Kalmarunionen 1397-1997

Nya jubileumsmynt

I sommar firar de nordiska länderna Kalmarunionens 600-årsjubileum. Alla de nordiska statscheferna möts i Kalmar i juni. Redan 2 maj öppnas en utställning på Kalmar slott om Margrethe I (den kommer från Danmark), unionens främsta skapare. Med anledning härav utger Sveriges Riksbank minnesmynt i valörerna 1000 kr (guld) och 200 kr (silver). Myntmodellerna har utförts av Ernst Nordin.

Båda mynten visar på åtsidan konungens porträtt, något reviderat av konstnären. På 1000 kr (5,8 g, 21 mm, max 15.000 ex.) ser vi på fransidan Margrethe I och trekronorsvapnet. 200 kr (27 g, 36 mm och max 50.000 ex.) visar på fransidan samma porträtt av Margrethe I samt Kalmar slott som det såg ut i slutet av 1300-talet.

Det är nu tid att förhandsbeställa. SNF:s medlemmar kan beställa mynten genom Svenska Numismatiska Föreningens kansli. Endast ett ex. i guld och ett ex. i silver per medlem kan erhållas.

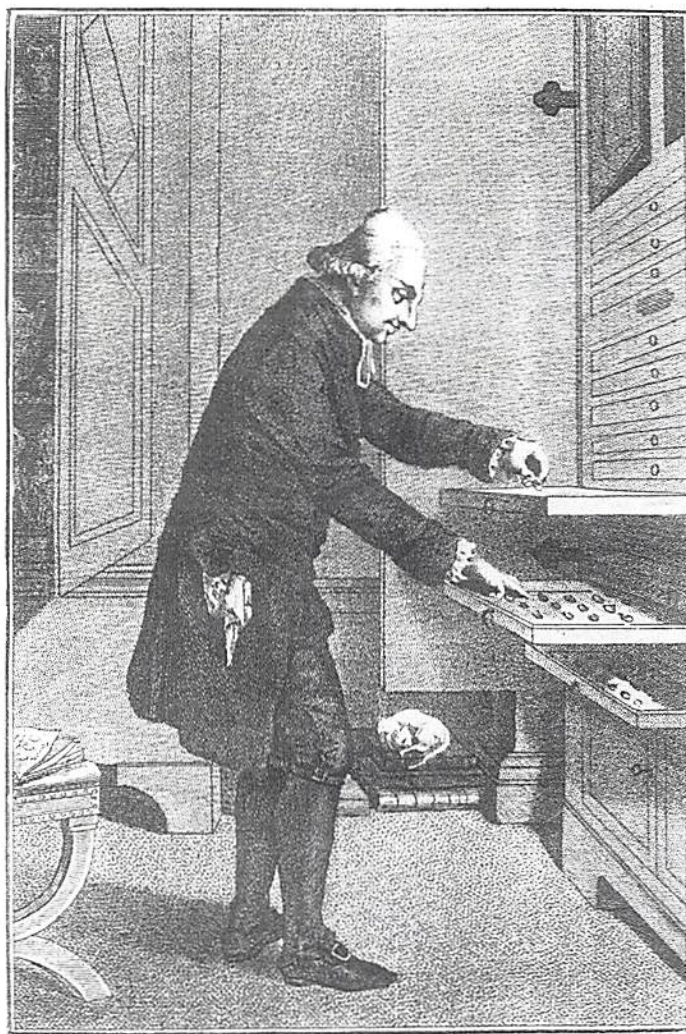
OBS! För att kunna expediera Er beställning (endast medlemmar) måste beloppet – enligt nedan – vara bokfört hos oss på postgiro 15 00 07-3 senast den 2 maj 1997.

Guldmynt 1.000 kr + 75 kr exp. avg. = 1.075:–
Silvermynt 200 kr + 75 kr exp. avg. = 275:–
Guld- och silvermynt 1.200 kr + 75 kr exp. avg. = 1.275:–

Mynten
distribueras per post
i juni 1997.

Pga starkt begränsad upplaga förbehåller sig Tumba Bruk/Myntverket AB, Eskilstuna, rätten att i samråd med Riksbanken begränsa tilldelningen till SNF och andra. Skulle detta ske kommer turordning enligt bokförd inbetalning att tillämpas.

Den österrikiske numismatikern Joseph Hilarius Eckhel.

Kort om numismatikens historia

Vi som på olika sätt arbetar med gamla mynt och medaljer får ofta frågor om det numismatiska ämnets historia. Det kan därför vara nyttigt om vi då och då påminner oss om hur det hela började.

Théophile Gautier (1811-1872) skriver i den ofta citerade dikten *l'Art* (Konsten):

*"Medaljen, som med plogen
en bonde fann en dag
har trogen
bevarat kejsarns drag."*

Här har vi i ett nötskal början till all numismatik. Jordfyndet, som

väcker undran, nyfikenhet, beundran, som sporrar forskningslusten och väcker längtan efter mer av samma slag. Men även i speciellare mening är de citerade orden slående i fråga om vår vetenskaps öden och äldsta historia. Det var just de så ofta i medelhavsländernas jord hittade romerska kejsarmynten som först framkallade ett numismatiskt intresse, kanske inte minst därför att dessa romerska myntporträtt så omedelbart lockar till utökning, till komplettering och ger möjligheter att nå en relativ fullständighet. Det är nämligen dessa mynt som intresserat

numismatikens första kända person, den italienske renässansskalden Petrarca (1304-1374). Hans inställning till de gamla mynten är ganska facetterad. Han gjorde jämförelser mellan de antika historieskrivarnas skildringar av kejsarnas yttre och de bevarade mynten, dvs han använde dessa för att upplysa historien, ett vetenskapligt drag. Men han lade också en rent moraliserande synpunkt på dessa månghundraåriga kvarlevor. Han sände sålunda ett mynt med Augustus bild till kejsaren Karl IV med uppmaning att ta denne sin företrädare till förebild. Slutligen förklarade Petrarca också helt enkelt att han hade ett nöje i de gamla pengarna. Dessa olika drag i den myntintresserades hållning till vissa kära föremål kommer ofta igen i det följande.

Konung Alfons V av Aragonien, Neapel och Sicilien (1442-1458) – en av 1400-talets främsta italienska furstar och känd av oss främst kanske som porträtterad av Pisanello – samlade också antika mynt bl a därför att de eggade honom att efterlikna deras dygder vars bilder de bar.

Vetenskapens nyktra ståndpunkt intog däremot den franske humanisten Guillaume Budé (1467-1540), som i sitt 1514 publicerade arbete *De asse et partibus eius libri quinque* meddelade resultaten av de vägningar han gjort av stora romerska guldmynt från kejsartiden. Men hur som helst, myntintresset steg.

1500-talet såg en numismatisk litteratur uppstå. De rikt illustrerade böckerna, än så länge nästan enbart om antika mynt, födde samlare. Samlandet framkastade nya böcker och så var den utveckling i gång som fortsatt i oavbruten stegring fram till våra dagar. Redan 1500-talet frambragte det outhärliga förvärvstillfället för samlaren som myntauktionen utgör. Även Sverige kom nu med på ett hörn, 1500-talet kan uppvisa vår äldste kände samlare, Johan III:s myntmästare, Gillis Coyet (död 1602). Århundradet kan också uppvisa det första offentliga intresset i vårt land för de gamla mynten. Man behövde argument för den svenska ståndpunkten i striden med Danmark om Tre kronors vapnet. Så samlade man på 1570-talet gamla mynt med detta vapen, mynt som utgör kärnan till Kungl. Myntkabinetet.

Under 1600-talet fick numismatik på många håll en nationell inriktning och en litteratur om de olika ländernas mynt- och medaljhistoria. Sverige har i denna utveckling ett

mycket aktat namn med Elias Brenners (1647-1717) *Thesaurus nummorum sveo-gothicorum* från 1691 (2:a uppl 1731). Nu under 1600-talet uppstår ur kungliga privatgömmor och kuriosasamlingar de första statliga myntkabinetterna.

1700-talet fortgick i stort sett i samma spår som förut. Först mot dess slut kom en ny era. Den kritiska numismatiska vetenskapen föddes genom jesuitpatern Joseph Hilarius Eckhel (1737-1798), chef för det kejserliga kabinettet i Wien, och jesuitprofessorn Joseph von Mader (1754-1815) i Prag, båda inom den gamla habsburgska monarkien. Eckhel är som vi vet den store föregångsmanen inom den antika myntvetenskapen, von Mader inom den medeltida. Hade slumpen inte velat anrollunda kunde Maders berömmelse lika gärna kunnat gå till en svensk, Jacob von Engeström (1735-1802), vars viktiga uppsats om det stora östgötäfyndet i Styra 1786 kom att ligga begravd i bibliotekens gömmor i 150 år. Till trycket fick han ändå den för sin tid viktiga *Historiske Anmärkningar Vid Ett fynd af utländskt Guldmynt träffat på Öland* (Stockholm 1787). Det är givet att man under ett sekel med en lång rad med lysande numismatiker till slut skulle beskriva numismatiken som en vetenskap, som ger historien ett brukbart verktyg. Men 1700-talet skulle ha förnekat sig självt om det inte också hade tillagt detta studium ett värde som angenämt tidsfördriv. Det samtidigt så nyktra seklet har genom kanslirådet Carl Reinhold Berch (1706-1777) även dragit fram ett annat värde hos vårt studium, helt kort och gott "dess nytta".

Stödd på banbrytarnas insatser kunde numismatiken under 1800-talet stolt marschera vidare och kräva den ena positionen efter den andra. De stora odaterade antika och medeltida myntmassorna kunde bringas in i ett allt finare kronologiskt nät, delvis med hjälp av de metoder som den förhistoriska forskningen tagit fram och som konsthistorien utvecklat. Men då får vi inte glömma att numismatiken även väglett dessa vetenskaper. Numismatiken kunde uppvisa ett till stor del i sig själv daterat material, på vilket en utveckling, en stiltförändring kunde iakttagas, den kunde bjuda på spännande resultat vid studier av slutna fynd. Frågan är rentav, om inte den typologiska metoden först studerats på rent numismatiskt material. Den som gjorde detta var den store danske for-

Elias Brenner, medalj graverad av E. H. Ekwall.

Medalj över kanslirådet Carl Reinhold Berch. Medaljen är graverad av Gustaf Liungberger 1777.

Jacob von Engeström, oljemålning av Elias Martin 1783, SPA.

Den danske numismatikern m.m.
Christian Jürgensen Thomsen.

Plakett över Hans Hildebrand.
Konstnär är Erik Lindberg. Foto: Gunnell Jansson, RIK-foto.

Nils Ludvig Rasmusson, medalj utförd av Gösta Carell. Foto: Gunnell Jansson, RIK-foto.

skaren och numismatikern Christian Jürgensen Thomsen (1788-1865). 1800-talet har också sett en gränsförskjutning inom vår vetenskap. Myntkännaren skulle gå mycket längre i sitt studium än vad blotta sysslandet med myntet självt kan föra till. Han måste med alla tillgängliga källor, bland vilka även mynten ingår, söka rekonstruera myntets och penningens historia. Det skulle inte längre vara endast mynthistoria utan även penninghistoria.

Under 1800-talet kommer de många statliga myntkabinetter. De privata samlarna är inte längre mest adel och förmögna köpmän utan också personer ur medelklassen. En ny företeelse uppträder: det lärda specialsällskapet, den numismatiska föreningen, som tex The Royal Numismatic Society eller Svenska Numismatiska Föreningen.

När Svenska Numismatiska Föreningen grundades 1873 hade under de föregående decennierna ett imponerande numismatiskt arbete utförts i Sverige. Vikingaskatternas innehåll av islamiska och anglosaxiska mynt hade utgivits av orientalisterna Carl Johan Tornberg (1807-1877) och riksantikvarien Bror Emil Hildebrand (1806-1884), som även i bokform beskrivit de svenska enskilda medaljerna och gjort förarbetena för sitt ännu betydelsefullare verk om de offentliga medaljerna, som utkom 1874-75. Riksheraldikern August Wilhelm Stiernstedt (1812-1880) hade publicerat sina grundläggande forskningar om kopparmyntets historia i vårt land. Denna livliga utveckling inom numismatiken har säkerligen haft mycket stor roll för föreningens grundande och närmaste utveckling.

Riksantikvarien Hans Hildebrand (1842-1913) ägnade stor möda åt uppordandet av de medeltida svenska mynten. När han lämnar sin höga post går det officiella myntsamlandet in i en nedgångsperiod. Kungl Myntkabinetet sköts främst av majorskan Rosa Norström (1860-1944). Stor hjälp fick hon då TG Appelgren (1872-1950) var knuten till stats-samlingen åren 1925-1933. Vid denna tidpunkt inledde Bengt Thordeman (1893-1990) och Nils Ludvig Rasmusson (1904-1973) sina insatser och därmed är vi inne i ett nytt skede i den svenska numismatikens historia. Numismatiken i utlandet utvecklas också kraftfullt. Mot slutet av 1800-talet märks en tydlig tendens att forskarna alltmer börjar studera de egna ländernas mynthistoria. Även nyare tidens mynt börjar bli intressanta.

Ian Wischn

Riksgäldskontorets polletter – diskussioner och beslut 1798 - 1799

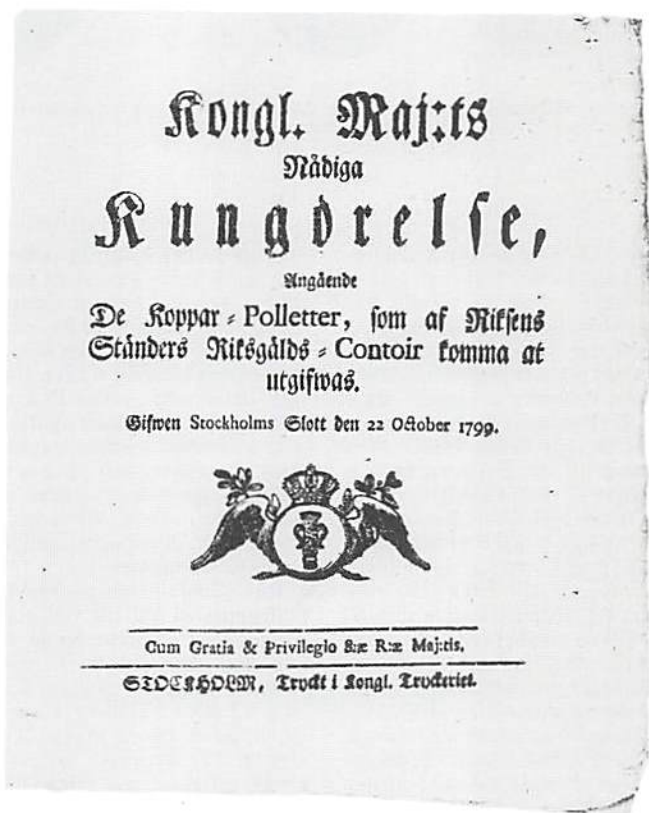
Under 1790-talet började en brist på skiljemynt göra sig gällande i Sverige. Detta orsakade stora problem för myndigheter, företag och enskilda. Under Gustav III:s regeringstid var kopparmyntningen begränsad och från 1779 fram till 1799 präglades inga kopparmynt. Så vid slutet av 1790-talet hade Sverige varit utan nypräglade kopparmynt under tjugo år. Denna situation berörde många i landet och diskussioner fördes på hög nivå.

Vid riksgäldsfullmäktiges sammanträde den 24 maj 1798 föreslog borgmästaren Carl Johan Fagerström "att fullmäktige borde utaf koppar låta slå och göra präglade polletter till 2, 1, 1/2 och 1/4 skillings stycken och till allmänhetens nyttjande såsom skiljemynt sätta dem i rörelse samt deraf tillåta utväxling emot credit sedlar, med den förbindelse tillika å contoirets sida, att dessa polletter skulle efter det å dem tecknade värde till fullo med banco mynt inlösas". Av den orsaken borde riksgäldsfullmäktige hos Kungl. Maj:t anhålla att liksom Rikets Ständers Bank få arrendera Avesta myntverk.

Frågan kom åter den 23 augusti. Då uttalade flera riksgäldsfullmäktige betänkligheter mot förslaget. Vid sammanträde den 24 september 1798 beslöt riksgäldsfullmäktige "i anseende till närvarande starka behof af skiljemynt" att hos Kungl. Maj:t begära rättighet att slå kopparpolletter. Protokollssekreteraren Johan von Engeström fruktade, att sådana polletter skulle kunna efterapas utomlands och föras in i Sverige, när priset på metallen sjönk. Lektorn Johan Murberg och nämndemannen Knut Persson instämde, men ansåg i övrigt, att den föreslagna inrättningen var nyttig. Riksgäldsfullmäktige hoppades kunna förekomma de befarade bedrägerierna genom att tillverka polletterna så, "att utlänningen ej skulle ega någon båtnad eller vinning af deras eftergörande".

Kungl. Maj:t hörde kollegierna i ärendet. De förklarade, att den av riksgäldsfullmäktige föreslagna vikten av polletterna inte stod i lämpligt förhållande till det gällande kopparpriset. Kungl. Maj:t begärde därför, att riksgäldsfullmäktige skulle utreda ärendet ytterligare.

Vid riksgäldsfullmäktiges sammanträde den 29 augusti 1798 läste

Den kungliga kungörelsen som meddelade att riksgäldspolletter skulle präglas.

Engeström upp en lång promemoria, där han väjde skälen för och emot polletterna. Han kom till det resultatet, att om dylika skiljemynt nödvändigtvis skulle präglas, så borde de inte vara giltiga mer än en begränsad tid, därefter borde de lösas in. De borde slås till en sådan vikt "som passar tillhoppa med det gångbara priset å kopparen". Engeström fruktade emellertid att ett svagare mynt, även om det bara var fråga om skiljemynt, skulle kunna skada krediten för "penninge verket" inom och utom landet om den anstalten verkställes för allmän kassas räkning. Han ansåg, att det skulle var lämpligast, om denna anstalt "kunde framkomma i någon annan väg, som väckte mindre uppmärksamhet". Johan von Engeström föreslog, att riksgäldskontoret skulle anlita Bergslaget. Om Bergslagets polletter lämnades "ett er-

känt omlopp öfver hela riket" och Bergslaget kunde övertalas, att öka tillverkningen av polletter, så skulle tillgången på skiljemynt ökas "i största stillhet och med största lätthet".

Riksgäldsfullmäktige beslöt att skjuta upp ett avgörande i frågan, till dess att Kungl. Maj:ts ombud statssekreteraren Matthias Rosenblad fick tillfälle att infinna sig.

Vid riksgäldsfullmäktiges sammanträde den 5 september 1798 läste ordföranden viceamiralen friherre Johan Gustaf Lagerbielke upp en promemoria. Bergslagets polletter hade god kredit. Om de fick ökad gångbarhet och utmyntningen av dem ökades, så skulle de kunna ersätta det ur rörelsen försvunna skiljemyntet och avhjälpa bristen. Ett annat sätt skulle vara att ge ut skiljemyntssedlar eller polletter av papper,

Riksgäldskontorets polletter: 1/4 skilling 1799 och 1/2 skilling 1802. Foto: Nils Lagergren. Skala 1:1.

men där visade sig många betänkligheter. Lagerbielke föreslog därför, att riksgäldsfullmäktige skulle hos Kungl. Maj:t hemställa, att Bergslagens polletter "tills vidare försättas i gångbarhet öfver hela riket och äfven i kronans upbörd emottagas, dock så att de hvarken i publika kassar eller af privatis behöfva eller böra emottagas till större summa än 4, 8 eller högst 12 skill. i sänder"; vidare skulle Bergslaget få tillstånd "att låta prägla vanliga 6 och 3 öres poletter med lika prägel som förr och till lika vikt, nämligen till cirka 250 rdrs värde af ett skeppund koppar metallvigt". Till en början borde 100 à 200 skeppund utmyntas, allt efter som Kungl. Maj:t prövade nödigt. Vinsten av denna utmyntning skulle tillfalla Bergslaget, men när Kungl. Maj:t så bestämde, skulle det åligga Bergslaget att växla in dessa polletter "för deras åsatta värde mot då gångbart mynt". Lantränterierna skulle från Bergslaget ta emot den kvantitet polletter, som till en början ansågs behöva sättas i omlopp, och växla ut dem, "dock icke öfver 12 skill. till hvar och en sig därtill anmälande hvarje gång".

Riksgäldsfullmäktige biföll enhälligt Lagerbielkes förslag och lade fram det i skrivelse till Kungl. Maj:t samma dag. Kungl. Maj:t förklarade emellertid i skrivelse den 9 september 1798, att det var betänkligt att låta ett enskilt bolag förse riket med skiljemynt; det var inte förenligt med vare sig Kungl. Maj:ts eller Riksgäldskontorets värdighet. Följaktligen föreslog Kungl. Maj:t, att Riksgäldskontoret självt skulle åta sig bestyret med präglning och utgivning av polletter. Deras vikt borde vara uti någorlunda jämt förhållande till nu gångbara kopparpriser. "Och hoppas Vi, att I icke skolen undandraga Eder detta viktiga åliggande", heter det avslutningsvis.

Lagerbielke förordade – som det vill synas motvilligt – präglning av

kopparpolletter. Eftersom polletterna inte skulle behöva tas emot annat än till mycket små belopp, aldrig öfver 12 skilling, så borde de utmyntas till minst 200 riksdaler av ett skeppund. De borde präglas till 1/2 och 1/4 skilling, det största antalet dock till en skilling. På ena sidan skulle riksgäldskontorets vanliga sigill och omskrift präglas och på den andra endast valören med årtalet under. Polletterna skulle tillverkas vid Avesta och distribueras enligt särskilda bestämmelser.

Riksgäldsfullmäktige beslöt, att polletterna så väl till vikt som till valörer i det närmaste borde tillverkas efter mönstret av Bergslagens polletter, så att 250 riksdaler i polletter à 1/2 och 1/4 skilling skulle präglas av ett skeppund koppar. De ansåg, att 200 skeppund, motsvarande 50000 riksdaler, var tillräckligt. På polletternas ena sida skulle präglas en glob med tre kronor och omskriften *Riksens Ständers Riksgälds Contoires Polett* och på den andra valören 1/2 och 1/4 skilling "med stora siffror" jämte årtalet. Polletterna borde tas emot såväl i kronans uppbörd som av enskilda. Dock skulle ingen vara skyldig att varje gång ta emot ett högre belopp än elva skilling nio runstycken. För att förekomma efterfrågan förbehöll sig riksgäldsfullmäktige att dra in polletterna, sedan en viss frist hade kungjorts allmänt.

Riksgäldsfullmäktige beslöt vidare att hos Kungl. Maj:t anhålla, att få nyttja Avestas myntverk och att till gångbart pris få inlösa kronans tiondekoppar till erforderligt kvantum.

Genom skrivelse den 12 september lämnade Kungl. Maj:t bifall; när erforderligt antal polletter hade blivit präglade, skulle Kungl. Maj:t utfärda kungörelse om dem. Rosenblad betygade riksgäldsfullmäktige Kungl. Maj:ts synnerliga välbehag, och dessa tackade underdånigast.

I en skrivelse daterad den 13 augusti 1799 föreslog därför Stats-

kontoret "att intill dess, i sammanhang med den ifrågasatta myntrealisationen, nytt kopparskiljemynt hunne präglas, Riksgälds-Kontoret måtte bemyndigas att låta prägla kopparpolletter till 50,000 R:drs belopp". Ett officiellt meddelande insattes i olika tidningar (Inrikes Tidningar 13 september 1799; Göteborgs Allehanda 24 september 1799 och Carlsrona Weckoblad 16 oktober 1799) med följande lydelse:

GUSTAF ADOLPH etc. Tromän, tjänare och undersåtare, samtelige fullmäktige i riksens ständers riksgälds-contoir.

Vi hafva med särdeles nådigt välbehag inhämtat, at I på vår nådiga föreställning beslutat ingå i författning om koppar-polletters präglande och utgifvande i likhet med de från längre tider i åtskilliga län med förmohn gångse Fahlu kopparbergs polletter. I hafven derigenom ådagalagt berömligt nit och sorgfällighet at ej mindre uppfylla hvad eder instruction föreskrifver än bidra till almänt väl genom afhjelpande af den brist på skiljemynt, som så känbart tryckt i synnerhet den fattigare delen af våra kära undersåtare och hvilken svårighets undanrödjande oss så högt om hjertat legat. Vi förvänte, at I med all skyndsamhet sätten denna nyttiga anstalt i värkställighet, och låte vi nu afgå nådig befälning till vederbörande så väl derom, at I egen till koppar-polletternas präglande nyttja Avestads myntvärk, som ock, at I efter gångbart pris mågen inlösa erforderligt förråd af vår och kronans odisponerade koppar. Och vele vi, enär nödigt antal af polletter blifvit prägladt at i omlopp sättas, allmän kungörelse derom utfärda. Vi befalle etc. Drottningholms slott d. 11 sept. 1799.

GUSTAF ADOLPH

M. Rosenblad

De nya polletterna präglas så till allmän nytta. Sedan kom räkningarna! Följande finns antecknat i Riksgäldsfullmäktiges protokoll:

23 december 1799. § 10.

Medailleuren Wikman hade ingifvit räkning å gravuren af 5 stycken koppar pollet stantzar å 21 rdr paret rdr 105 och ny gravure å ett par söndriga 15 rdr tillsammans rdr 120.

9 december 1799. § 24.

Graveuren Norman begär 12 rdr för gravuren af hvarje par stantzar, obekrädnadt kostnaden för jern och stål, hvilken dock skall blifva obetydelig, så vida de stantzar, som efter hand gå förlorade, användas till omarbetning med någon ny stålsättning. Som det af Norman erbudne pris af 12 rdr för förfärdigandet af hvarje par pollette stantzar fans vara lindrigare än det, hvarföre de af graveuren Wikman här i staden lefvererade stantzar erhållits, så ansågo herrar fullmäktige skäligen bevilja den af Norman begärte betalning.

Carl Eric Normans räkningar för tillverkade pollettstamper betalas:

3 augusti 1801. § 3. 103 rdr 18 sk. 6 rst.

7 september 1801. § 14. 119 rdr 41 sk. 8 rst. för stamper till 1/2-skillingpolletter.

23 november 1801. § 4. 131 rdr 18 sk. 10 rst.

3 december 1801. § 2. 91 rdr 44 sk. 5 rst för 1/2-skillingpolletter.

Ian Wiséhn

SILVERMEDALJER SÄLJES

C:a 200 st. från 1970-tal.
Många i org. etuier/schatull.

ENDAST: 1,20 per gram silver.

Hela part. eller styckevis.

Rekv. förteckning.

Åke Ekström

Box 188, 175 23 Järfälla

Tel: 08-580 315 93

Prenumerera på
årsset och jubileumsmünt
från Norge, Danmark och Finland
genom oss.

Även utgåvor från hela världen.
Sedlar. Polletter.

Listor skickas gratis.

NORRTÄLJE MYNT AB

Box 4, 761 21 Norrtälje
Tel. 0176-168 26, Fax 0176-168 56

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(uppgiv samlarområde)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel och fax 046-14 43 69

Ett halvt öre underskriften

Under 1800-talet undertecknades alla sedlar för hand. Detta gällde även privatbankernas sedlar. Det var oftast bankernas direktörer, kassörer, kamrerare m fl, som fick ägna tid åt att skriva sina namnteckningar på sedlarna. Vi vet tex att finansmannen A.O. Wallenberg själv undertecknade de högsta valörerna i Stockholms Enskilda Banks sedelserie. Bankerna hade emellertid skyldighet att i "allmänna tidningar" tillkännage namnen på de personer som undertecknade sedlarna.

Det finns en minnesteckning nedskrivna av Albert Ritterberg om hur det gick till när sedlarna undertecknades.

"Blanketterna, som voro i valörer om 10 till 500 kr. kommo i stora lårar, färdigtryckta från London, och skojigt var det då att hjälpa till med uppackningen av all denna härlighet. På blanketterna skulle så alla namn bläckskrivas, ty något enda sådant fanns ej tryckt. Det blev därför ett väldigt skrivande och raspande en tid framåt. Det var styrelseledamöter, direktör, kamrer, kassör, huvudbokhållare och två stycken andra äldre

bokhållare, som därvid fick vara i farten. Ett halv öre namnet var taxan och slutbeloppet utbetalades alltid till var och en vid juletid. Det fanns då sådana som kunde utvittra ända till tusen kronor i julpengar, som det hette".

IW

Stålar

Av stål, metall. Redan vid mitten på 1800-talet hade detta ord betydelsen pengar.

Nytt om böcker – recensioner

Margrete I. Nordens Frue og Husbond – Kalmarunionen 600 år. Essays og Udstillingskatalog (Nationalmuseet, København 1996), 467 s., ISBN 87-89384-51-2, DKK 295:–.

Den 26 december förra året öppnade en stor vandringsutställning till minne av Kalmarunionens 600-årsjubileum på Nationalmuseet i Köpenhamn. I vår går den vidare till Kalmar slott, där den öppnar den 2 maj. Den 20 augusti är det Finlands tur; då invigs utställningen på Tavastehus slott. Avslutningsvis kommer den till Forsvarsmuseet på Akershus i Norge den 1 december, där den håller öppet till och med den 31 mars 1998.

Utställningen är frukten av ytterligare ett nordiskt samarbete kring ett gemensamt historiskt tema i likhet med *Viking och Vitekrist*, som ju visades med stor framgång i Paris, Berlin och Köpenhamn 1992-93.

Det är en imponerande mobilisering av föremål från tiden ca 1350-1450 som de utställningsansvariga har lyckats åstadkomma. Det har skett genom tillmötesgående från inte mindre än 64 långivan-

de museer, kyrkor och bibliotek i åtta olika länder. Föremålen belyser tidsperioden ur en rad olika aspekter: politik, näringsliv, ekonomi, kulturhistoria och religion.

Ett bestående minne av denna höggradigt sevärda utställning kommer vi att ha i form av den gedigna katalogen, en "tegelsten" om inte mindre än 467 sidor. Den innehåller dels en beskrivning (med relevanta litteraturhänvisningar) av samtliga 360 exponat, dels en samling artiklar författade av ledande nordiska historiker, vilka närmare redogör för olika aspekter på unionen.

Av speciellt intresse för numismatikerna är dels Keld Grønder-Hansens essä om *Møntforholdene under Kalmarunionen til 1448*, dels de kommenterande texterna till föremålskatalogens nr 120-136, dvs de utställda mynten. Även katalogtexterna är till största delen författade av Grønder-Hansen. Kommentaren till Åbomynten är dock skriven av Pekka Sarvas, medan den förklarande texten till den lilla guldmynskatten från Olavsklostrets ruiner i Oslo författats av Håkon Ingvaldsen. Texterna är kunnigt och översiktligt skrivna, med tillhörande illustrationer, viktuppgifter, provenienser samt litteraturhänvisningar.

En intressant teori som Grønder-Hansen framför (och närmare utvecklar i *Natio-*

nalmuseets Arbejdsmark för år 1996) är att en del av de mecklenburgska tjurhuvudbrakteaterna, närmare bestämt de med ett V mellan tjurens horn (Oertzen nr 151), är imitationer präglade för Valdemar Atterdag av Danmark. Det skulle exempelvis förklara den stora representationen av dessa mynt i det danska Kirialfyndet, nedlagt ca 1365.

Även för dem som inte har tillfälle att se denna imponerande utställning rekommenderar jag ett köp av den frikostigt illustrerade katalogen. För endast 295 danska kronor är nämligen denna gedigna publikation ett av årets historiska bokfynd!

Bengt Hemmingsson

Läs om jubileumsmyntet på sid 69!

Sverige eller Norge? Brakteater från 1300-talet med två kronor

Numismatiska forskningsgruppen vid Stockholms universitet har återigen initierat en C-uppsats i arkeologi och numismatik, denna gång av Janet Lindstedt, som i B-uppsatsen behandlade myntningen under Valdemar (se SNT 6/1996). C-uppsatsen har titeln *Sverige eller Norge? En studie av en brakteatgrupp från 1300-talet*. Handledare var Kenneth Jonsson.

Syftet här är att söka fastställa i vilket land brakteaterna med två motställda kronor, LL XXIX, hör hemma, dvs var de myntats och för vilken myntherre. Författaren har också sökt förklara betydelsen av tecknen och bokstäverna mellan kronorna – I, T, N, B, O, kors samt svårtydda bokstäver som C/G, II, O/II.

Underlaget för undersökningen utgörs av lösfynd och hopade myntfynd från kyrkor, kloster, städer och mindre orter samt vissa skattfynd som jämförelsematerial. Detta material har tolkats och analyserats med hjälp av spridningskartor och jämförande statistik.

Som bilagor finns såväl karta som lista över fynd- och myntorter i Sverige och Norge. Särskilda spridningskartor har utarbetats för bokstäver och tecken mellan kronorna på funna mynt.

Författaren har kommit till den slutsatsen att myntningen påbörjats i Norge 1355 eller något senare. Bokstäverna och korset på mynten har hon i de flesta fall tolkat som norska myntorter. MGL

BÖCKER KÖPES OCH SÄLJES!

- Enstaka bättre objekt samt hela boksamlingar.
- Lista på numismatisk litteratur kan erhållas.

BOK & ANTIK AB

Box 2031, 191 02 Sollentuna.

OBS! NYTT TELEFONNUMMER;

08-510 128 18

Guido Crapanzano: Soldi D'Italia. Un secolo di cartamoneta. Häftad 386 sidor, rikt illustrerad i färg. Boken är utgiven av Fondazione Cassa di Risparmio di Parma 1995 och är skriven på engelska.

Från Italien har det kommit en utmärkt bok om deras sedlar under 1900-talet. Detta är ett mycket stort område som täcker utgivningen under kungadömet, dvs Banca d'Italias ordinarie sedelutgivning; den kortvariga fascistiska republiken 1943-45 och den demokratiska republiken fram till idag. Medtaget är även alla sedlar från kolonierna, annekterade områden samt platser som var ockuperade under andra världskriget: Fiume, Somalia, italienska Ostafrika, Joniska öarna, Albanien, Grekland, Tripolitanien osv. Naturligtvis förtecknas tyskarnas och de allierades ockupationsmedel i Italien, lokal sedelutgivning och partisansedlar.

Boken innehåller även ett kapitel om pengarnas historia och ett annat om sedlarnas. Bland avbildas en 10 daler sm 1666, nr 1870, som tillhör sparbanken i Parma. Ett intressant kapitel har fått rubriken *How to read a banknote*. Här avslöjas sedelns alla "hemligheter".

Boken är pedagogiskt skriven och föredömligt väl illustrerad. I/W

Nya sedlar

Portugal

har under 1996 utgivit två nya sedlar i valörerna 1000 och 10 000 escudos.

1000 escudos, med porträtt av Pedro Álvares Cabral

Storlek: 132 x 68 mm.
Färg, framsida: gul, brun, beige, blå, orange.

baksida: gulgrön, violett, orange, mångfärgad.

Vattenmärke: profil av Pedro Álvares Cabral.

Microtext: På sedelns framsida i nedre högra delen finns två linjer med ordet BRASIL repeterat.

En säkerhetsstråd finns inlagd vertikalt i sedelns mittel. Om sedeln hålls mot ljuset syns i säkerhetsstråden ordet PORTUGAL repeterat, vartannat spegelvänt. Vid UV-belysning blir säkerhetsstråden röd.

Vid belysning i UV-lampa framträder på fram- och baksidan fluorescerande fibrer i grönt och rött spridda över sedeln. Från baksidan syns dessutom tre vertikalt placerade kompasser.

På sedelns framsida är en del mönster och texter upphöjda.

10 000 escudos, med porträtt av Infante D. Henrique

Storlek: 153 x 75 mm.
Färg, framsida: aprikos, rosa, grå, vinröd.
baksida: gulgrön, aprikos, vinröd, grå.

Vattenmärke: porträtt av Infante D. Henrique.

Microtext: orden BANCO DE PORTUGAL som repeteras, finns på framsidan i nedre högra delen och på baksidan i en del av skeppets tåg.

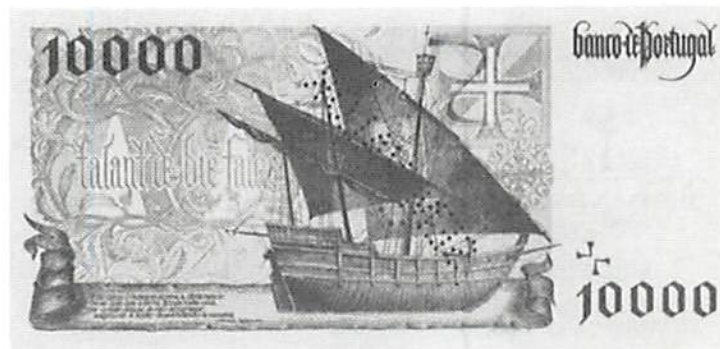
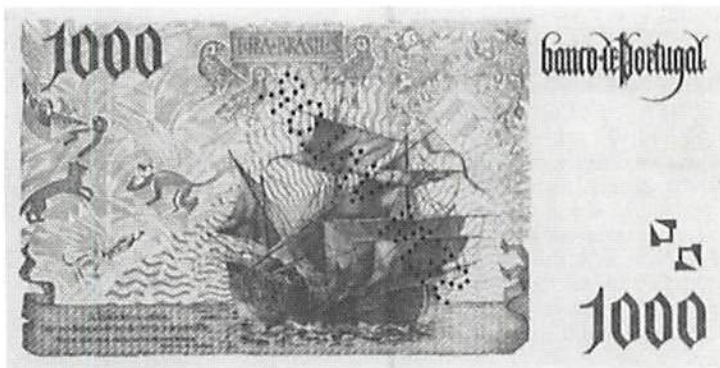
En säkerhetsstråd finns inlagd vertikalt i sedelns vänstra del. Om sedeln hålls mot ljuset syns i säkerhetsstråden ordet PORTUGAL repeterat, vartannat upp- och nedvänt. Vid UV-belysning framträder säkerhetsstråden i rött och blått.

Vid belysning i UV-lampa syns från fram- och baksidan fluorescerande fibrer i rött och blått spridda över sedeln. Från baksidan framträder dessutom tre vertikalt placerade kompasser. På sedelns framsida finns ett glänsande vertikalt band.

En del av sedelns mönster och texter är upphöjda.

"Infante D. Henrique" är i våra historieböcker mera känd som Henrik Sjöfarenen.

"Den femman går inte" lär en spårvagnskonduktör i Stockholm ha sagt, när han fick se den nya femkronors-sedel som utkom 1954. Han vägrade resolut att ta emot den. Därmed hade han skapat ett uttryck som åtminstone brukas bland medelålders personer och de som är något äldre.

Ny medalj från SNF

I föreningens fina och vackra serie över framstående numismatiker på medaljer, som nu uppgår till inte mindre än 75 stycken, har styrelsen beslutat låta göra en medalj över Anna Johanna Grill (1720-1778). Det blir den femte kvinnliga numismatikern som nu kommer att ingå i vår serie. Tidigare kvinnor är drottning Lovisa Ulrika (1882), Lea Ahlborn (1901), drottning Kristina, fransida till Carl Bildt (1949) och Rosa Norström (1988).

Anna Johanna Grill var en framstående numismatiker som kom att ingå i den av Carl Gustaf Tessin 1744 bildade numismatiska kommitté, som skulle utarbeta en fullständig svensk mynthistoria. Självsamlade hon enligt uppgift på romerska och svenska mynt samt medaljer. Sven Erik Bring har skrivit en utförlig artikel om hennes person och samlargärning i *Lychnos* 1957-58.

Medaljen, som nu erbjuds SNFs medlemmar, är utförd av skulptriksen Joanna Balladyna Troikowicz, f. 1952 och bördig från Polen, verksam i Sverige sedan många år. Hon har representerat Sverige på många FIDEM-kongresser med sina medaljer. Porträttet, som är enfacet, visar den unga och vackra Anna Johanna Grill i midjebild med vänstra handen så fyndigt ovanför förnamnet Johanna, som hon delar med skaparen av denna medalj. Fransidan visar symboler för bla livet, trädet med det fruktbara äpplet. På stammen SNFs symbol och året 1997 samt på kanten *Don. C. W. Burmester*.

Medaljen, som kommer att gjutas hos Bergmans gjuteri i brons, kan beställas genom att till SNFs postgiro inbetala 750:- senast den 12 maj 1997. För den som vill ha medaljen skickad per post tillkommer 65:-. Konstnärsvodet har bekostats av medel från C. W. Burmesters medaljfond. UN

Gipsmodell. Foto Jan Eve Olsson.

HÅKAN WESTERLUND

MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Spec. sedlar
Betalar bra för sedlar före 1930

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
TEL 08-411 08 07

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt sedlar medaljer
ordnar nälmärken

Öppettider
Vardagar 10.00 - 18.00
Lördagar 10.00 - 14.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

SVENSKA NUMISMATISKA
FÖRENINGENS
MEDLEMSNÅL
kan rekvideras från kansliet!
Pris: 35 kr + porto

INTERNATIONELLA AUKTIONER

FORTLÖPANDE INLÄMNING
TILL VÅRA 4 ÅRLIGA AUKTIONER

*Du som förut lämnat objekt till oss:
Kom gärna med mer!*

*Du som hittills inte lämnat något:
pröva oss!*

Dina objekt bjuds ut till vår **världsomspännande kundkrets**, som är intresserad av såväl **MYNT** som frimärken, brev, häften, vykort, handskrifter och aktiebrev mm.

Du kan alltid vara säker på att få **högsta möjliga priser** för Ditt material. Din **trygghet** är att vi har **80-årig erfarenhet** och finner glädje i att hjälpa våra kunder till maximalt resultat.

Dödsbon och advokater anlitar ofta oss.

GRATIS RÅDGIVNING!

Ring gärna!

08-678 32 17
FAX 08-678 19 39

MYNTKOMPANIET

Birger Jarlsgatan 8, 3 tr
114 34 STOCKHOLM

KÖPER SÄLJER VÄRDERAR

Kvalitetsauktioner
två gånger per år

**B. AHLSTRÖM
MYNTHANDEL AB**

Normalmstorg 1, Itr.

Box 7662 103 94 STOCKHOLM
TEL: 08-10 10 10 FAX: 08-678 77 77

Auktioner

SVENSKA

April 19-20 Stockholm, B. Ahlström

Maj 15 Stockholm, SNF's auktion
(endast för medlemmar)

UTLÄNDSKA

April 6-8 New York,
Bowers and Merena
8-10 Zürich, Numismatica
Ars Classica
9 New York, Stack's
9-10 Sydney, Noble
11-12 Basel, Münzen und
Medaillen AG
17-18 München, Partin
19 Bruxelles, Elsen
21-22 Bussum, Schulman
23-26 Frankfurt, Peus
28-29 Paris, Vinchon
29 München, Giessener
Münzhandlung. Ancients
München, Giessener
Münzhandlung.
General sale

Maj 5-7 München, Hirsch
27-28 London, Baldwin
29-30 Los Angeles,
Bowers and Merena

Mässor

SVENSKA

April 26-27 Helsingborg,
FRIMYNT-97

UTLÄNDSKA

April 12-13 11th European Paper
Money Bourse, Valkenburg,
Netherlands
26 Salon Numismatique
Paris
Maj 15-19 46th IAPN General
Assembly in Tunisia

Sedelmässa i Nederländerna

Den 12 och 13 april 1997 pågår den sk European Papermoney Bourse "Maastricht" i "Geulhal" i Valkenburg, Nederländerna.

Till denna mässa kommer sedelintresserade samlare och handlare från ca 30 länder. Totalt blir det närmare 80 stånd. Förutom sedlar och historiska värdepapper kommer även aktuell litteratur att säljas.

För närmare information kontakta:

Jos F.M. Eijssermans
P.O. Box 3240
NL-5930 AE Tegelen
Nederländerna

En riktig samlare...

*Du som önskar tillkännage
kommande auktioner eller mässor
i auktionskalendern,
kontakta Frédéric Elfver.
Se redaktionsrutan!*

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

säljer följande ur sitt lager:

Numismatiska Meddelanden (priser inom parentes avser icke medlemmar):

Nummer 16	30 kr	(40)	häftad	33	125 kr	(170)	inbunden
17	225 kr	(250)	häftad	34	125 kr	(170)	inbunden
18	50 kr	(70)	häftad	35	200 kr	(300)	inbunden
24	75 kr	(95)	häftad	36	145 kr	(190)	inbunden
25	30 kr	(40)	häftad	37	275 kr	(300)	inbunden
30	30 kr	(40)	häftad	38	250 kr	(275)	inbunden
32:1	100 kr	(135)	häftad	39	200 kr	(250)	inbunden
dito	125 kr	(170)	inbunden	40	150 kr	(200)	inbunden
32:2	250 kr	(300)	inbunden				

Du har fortfarande möjlighet att köpa praktverket om Julius Haganders myntsamling. Ett mindre antal exemplar finns att beställa från kansliet. Priset är 550 kronor om man är medlem (endast ett ex. per medlem), övriga betalar 850 kronor.

Föreningen har även tidigare årgångar av Myntkontakt, Svensk Numismatisk Tidskrift (SNT) samt Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad på lager. Om du saknar enstaka nummer eller hela årgångar, så är du välkommen att kontakta kansliet för vidare information. Register till Myntkontakt/SNT (1972-1982) och Svensk Numismatisk Tidskrift (1983-1992) kan köpas för 45 kronor styck eller till specialpris 70 kronor för båda.

Medaljer

SNF's årsmötesjetong	1976 – Erik Lindberg, 31 mm, silver, 17 gram, 110 kr
	1977 – G W von Francken, 39 mm, silver, 20 gram, 110 kr
	1978 – E Ziervogel, 39 mm, silver, 45 gram, 200 kr
	1979 – Carl XVI Gustaf, 39 mm, silver, 38 gram, 350 kr
	1985 – T Lindgren, 31 mm, silver, 15 gram, 110 kr
	1986 – T G Appelgren, 31 mm, silver, 15 gram, 110 kr
	1987 – E Areen, 31 mm, silver, 15 gram, 130 kr

Föreningens medlemsnål i silver kan köpas för 35 kr. Eventuell frakt, porto etc ingår ej i ovanstående priser. Beställning sker enklast genom kontakt med kansliet på 08-667 5598 (telefon) eller 08-667 0771 (fax). Adressen är Banérgatan 17 nb. 115 22 Stockholm.

**Besök gärna vår monter vid FriMynt-97 i Helsingborg
den 26 - 27 april mellan klockan 11.00 och 17.00!**